

BÖLGE BÖLGE İRAN

DOĞU ANADOLU KALKINMA AJANSI

Şerefiye Mah. Cumhuriyet Cad. 943. Sok. No:1

65140 İpekyolu / Van

Tel : (0432) 485 10 15

Faks : (0432) 215 65 54 - (0212) 381 79 93

Kep : doguanadolukalkinmaajansi@hs02.kep.tr

2018 ,Van

Sayfa Sayısı: 90

Bu yayın 1000 adet basılmıştır.

BÖLGE BÖLGE İRAN

Yayın Sahibi

Doğu Anadolu Kalkınma Ajansı

Baskı

1.Baskı

Hazırlayanlar:

Oğuz Tuncay GÖRÜR

Macit BAGHERİ

Yayın içerisinde kısmen ya da tamamen yayınlanması ve çoğaltılmasının fikri mülkiyet hukukuna tabidir.

Kaynak gösterilmek kaydı ile Doğu Anadolu Kalkınma Ajansı yayınları üçüncü kişilerce kullanılabilir.

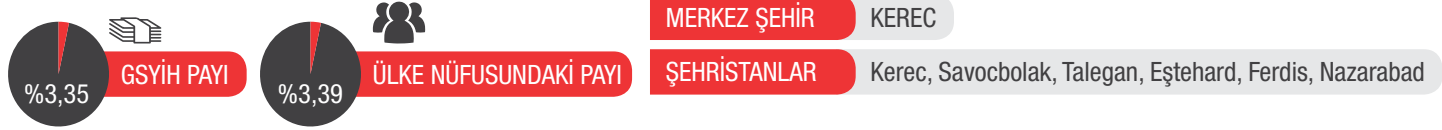
GİRİŞ

İran'da 31 adet **Ostan** (eyalet) bulunmaktadır. Ostanlar, coğrafi olarak eyalete benzemekle birlikte eyalet sisteminden farklılık gösteren İran'a özgü bir idari yapı birimidir.

Ostanlar, **şehiristan**lara bölünmektedirler. Ostan sınırları içinde bulunan şehirlerden biri, genellikle en büyüğü ostanın merkez şehridir. Ostanın ismi ile merkez şehrin ismi bazen aynı, bazen de farklı olmaktadır. Mesela Tahran ostanının merkezi Tahran şehridir, ama Doğu Azerbaycan ostanının merkezi Tebriz'dir.

ELBURZ

Tahran'ın batısında yer alan Elburz Ostanı ülkenin yüzey alanı bakımından en küçük ostandır. Elburz dağlarının eteğinde kurulu olan bu ostan adını Elburz dağlarından almaktadır. Ostanın merkezi Kerec, yakın bir mesafede bulunduğu Tahran ile entegre olmuş bir şehirdir. İki şehir arasında günlük metro seferleri yapılmaktadır.

Nüfus yoğunluğu ve şehirleşme oranı yüksek bir ostandır. Kerec, İran'ın sekiz büyük şehirden biridir.

Ekonomisi ağırlıklı olarak sanayiye dayalıdır. Meyve suyu ve konsantre, ilaç, mobilya evaporatif soğutucu, televizyon, çamaşır makinesi, elektrik kabloları ve gaz ocağı üretiminde önemli bir merkezdir.

Başlıca tarımsal faaliyetler şeftali, tatlı limon, elma, üzüm ve yumurta üretimidir.

Elburz dağları üzerinden İran'ın kuzey bölgelerine giden Çalus yolu doğal güzelliği ve yol güzergahındaki tesisleri ile önemli bir turizm bölgesidir. İran'ın en önemli kayak tesislerinden biri burada yer almaktadır.

İran'ın her bölgesinden insanın çalışmaya geldiği bu bölge etnik ve kültürel bakımdan büyük çeşitlilik arz ediyor ve ülkeyi yansıtan küçük bir İran minyatürü olarak nitelendirilmektedir.

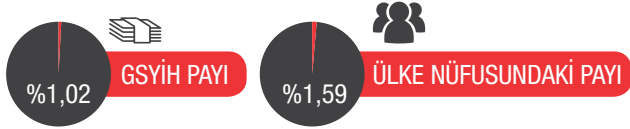

Kerec Barajı (Elburz)

Çalus Yolu (Elburz)

ERDEBİL

MERKEZ ŞEHİR

ERDEBİL

ŞEHRİSTANLAR

Erdebil, Bilesavar, Germi, Halhal, Kovser, Meşkinşehr, Nemin, Sereyn, Nir, Parsabad

İran'ın kuzeybatısında, Azerbaycan Cumhuriyeti sınırında yer almaktadır. Dağlık bir bölge olan Erdebil İran'ın kışın en soğuk ve yazın en serin bölgelerinden biridir. Bölgede bulunan Sabalan dağı İran'da meşhurdur ve rivayetlere göre Zerdüşt Urmiye gölünün kenarında doğdu ve Avesta kitabını Sabalan dağında yazdı.

Erdebil'de küçük ölçekli sanayi atölyeleri bulunmaktadır. Çimento, demir, gıda, metal, elektrikli cihazlar sanayi kısmen gelişmiştir. Ostanın Jeo-thermal enerji potansiyeli yüksektir. Madencilikte akik gibi değerli taşlar ön plana çıkmaktadır.

Helhal (Erdebil) - Esalem (Gilan) Yolu

Erdebil'in doğası hayvancılığa elverişlidir ve et, bal, süt ürünleri gibi doğal besinler bakımından zengin bir bölgedir. Başlıca bitkisel ürünler kaba yonca, patates ve arpadır. Manda ve koyun yetiştiriciliği yaygındır. Erdebil, Batı ve Doğu Azerbaycan'dan sonra İran'ın en çok bal üreten bölgesidir.

Serin ikliminden dolayı sıcak bölgelerden turist çekmektedir. Erdebil'de birçok kaplıca bulunmaktadır, bunlar içinde en önemlisi Sereyn'de bulunan kaplıcalardır. Erdebil'in nüfusu ağırlıklı olarak Azerilerden oluşmaktadır. Küçük sayıda Tat ve Taliş yaşamaktadır.

Safevilerin kurucusu Şah İsmail, Erdebili olan ve türbesi Erdebil de bulunan Şeyh Safiyeddin Erdebili'nin neslindendir. Şeyh Safiyeddin Erdebili Türbesi UNESCO Dünya Mirası Listesinde yer almaktadır.

Erdebil'de etli yemekler yaygındır ve en çok bilinen yemeği bıçak kıymadır.

BUŞEHR

MERKEZ ŞEHİR
BUŞEHR

ŞEHİRİSTANLAR
Buşehr, Asaluye, Deştistan, Deşti, Deyyir, Deylem, Cem, Kengan, Genave ve Tengistan

İran'ın güneyinde Fars Körfezi kıyılarında bulunan Buşehr, petrol ve doğalgaz kaynakları ve tesisleri bakımından İran'ın en önemli merkezlerindendir. Dünyanın en büyük gaz sahası Güney Pars Gaz Sahası burada yer almaktadır. İran'ın ilk ve tek nükleer santrali Buşehr'dedir.

Buşehr'de bulunan Asaluye Endüstri Bölgesi binlerce yabancı teknik elemanın çalıştığı ve İran'ın muazzam altyapı harcamaları yaptığı bir sanayi bölgesidir. Petrokimya sanayisi en önemli faaliyet alanıdır. İran petrokimya üretiminin yüzde 45'i Buşehr'de bulunan Asaluye sanayi bölgesinde yapılmaktadır.

Stratejik konumu nedeniyle Buşehr, dış ticaret trafiği ve denizcilikte İran'ın en önemli bölgelerinden biridir. Bölgede bulunan İmam Humeyni Limanı, Şehid Recai Limanından (Hürmüzgan) sonra, İran dış ticaretinde ikinci en önemli limandır.

Pars Özel Ekonomik Bölgesi bu ostandır.

Buşehr ve Huzistan bölgelerinde Lenc (geleneksel gemi) yapımı

Balıkçılık ve karides avcılığı yaygındır. Başlıca tarım ürünleri hurma, domates, portakal ve ekşi limondur. Bölgede deve yetiştiriciliği de yaygındır. Buşehr ve Huzistan bölgesinde Lenc (geleneksel gemi) yapımı UNESCO tarafından maddi olmayan kültürel miras olarak kaydedilmiştir. Ostanda yaygın olarak Farslar yaşamaktadır, kuzey kesimlerinde Lurca, güney kesimlerinde Arapça da konuşulmaktadır.

Buşehr'de geleneksel balık ağı yapımı

DOĞU AZERBAYCAN

MERKEZ ŞEHİR

TEBRİZ

ŞEHİRİSTANLAR

Tebriz, Ahar, Azarşahr, Osku, Bonab, Bostanabad, Colfa, Çaruymak, Hoda Aferin, Acabşir, Malekan, Varzekan, Heris, Heştud, Kaleybar, Merend, Miyane, Marağhe, Serab, Şebester, Horand

Azerbaycan-ı Şarki olarak bilinen bu ostan ülkenin kuzeybatısında Ermenistan, Azerbaycan ve Nahcivan sınırındadır. Sahand dağı 3707 metre ile bu bölgenin en yüksek noktasıdır. Ostanın merkezi Tebriz, İran'ın en önemli sanayi kentlerinden biridir ve nüfus bakımından da en büyük şehirlerdendir.

Doğu Azerbaycan'daki başlıca sanayi dallarından bazıları araç ve otomobil parçaları, tarım makineleri, gıda ürünleri, endüstriyel makineler, cam, çelik, kimyasal ürünler, deri ve ayakkabı, gaz ocağı, elektromotor, boya ve mobilya imalatıdır. Bölge ayrıca, ilaç endüstrisi, petrol rafinerisi, petrokimya işleme tesisleri, bakır fabrikası ve dökümhanelere sahiptir. Ostanın jeotermal enerji potansiyeli yüksektir. Madencilikte bakır, antimon, alçı ve kalker rezervleri var.

Sahlan Özel Ekonomik Bölgesi ile Aras Serbest Bölgesi bu ostandadır.

Ostanın en önemli tarım ürünleri buğday, kaba yonca, patates, elma, üzüm ve kayısıdır. Hayvancılıkta koyun, sığır ve manda yetiştiriciliği yaygındır. İran'ın bal üretiminin %16'sını Doğu Azerbaycan sağlamaktadır. Yumurta, süt ve kırmızı et gibi proteinli ürünler grubunda İran'ın en güçlü bölgelerindendir.

Bölge şehirlerinden olan Bonab şehristanı kebab merkezi olarak bilinir ve Bunab Kebabı İran'da markalaşmıştır.

Tebriz Kapalı Çarşısı ve Aziz Stefanos Manastırını UNESCO Dünya Mirası listesinde yer almaktadır.

Aziz Stefanos Manastırını (Doğu Azerbaycan)

BATI AZERBAJCAN

MERKEZ ŞEHİR URMIYE

ŞEHİRİSTANLAR Urmıye, Bukan, Poldeşt, Piranşehr, Tekab, Oşneviye, Çaldıran, Çaypare, Hoy, Serdeşt, Salmas, Şahindej, Şot, Maku, Mahabad, Miyanduab, Nakade

Azerbaycan-ı Garbi olarak bilinen bu ostan ülkenin kuzeybatısında, Türkiye, Irak ve Nahçıvan sınırlarında yer almaktadır. Türkiye-İran arası bütün sınır kapıları (Esendere-Sero, Kapıköy-Razi ve Gürbulak-Bazargan) bu ostanda yer almaktadır.

Maku Serbest Bölgesi bu ostandır.

Sanayide çimento ve inşaat malzemesi, gıda işlenmesi, meyve suyu, ilaç üretimi ve el halısı üretimi bulunmaktadır. Bölgede birkaç kaplıca vardır ve jeotermal enerji potansiyeli yüksektir. Madencilikte altın ve dekoratif taşlar ön plana çıkmaktadır. Ak Dere ve Zersuran altın ocakları İran'ın en büyük altın ocaklarıdır.

Batı Azerbaycan'ın başlıca tarım ürünleri elma, kaba yonca, şeker pancarı, domates, üzüm, kayısı, şeftali ve tatlı limondur. Hayvancılıkta koyun, sığır ve manda yetiştiriciliği yaygındır. Kırmızı et bu bölgenin öne çıkan proteinli ürünüdür. Bu ostan % 26'lık bir pay ile İran'ın en çok bal üreten ostanıdır. Hoy şehri, İran da ayçiçeği çekirdeği üretim merkezidir ve ülke ihtiyacının büyük kısmını tek başına karşılamaktadır. Her yıl Eylül ayında ayçekirdeği festivali düzenlenmektedir.

Bölgede bulunan Ermeni Manastırı Siteleri ve Taht-ı Süleyman UNESCO Dünya Mirası Listesindedir. Diğer turistik yerlerin arasında Şems-i Tebrizi Türbesi, Se Gumbet ve Şelmaş Şelalesi'dir.

Çoğunlukla Azeriler ve Kürtler bu ostanın etnik yapısını oluşturmaktadır. Ayrıca küçük bir Ermeni ve Aşuri topluluk da bulunmaktadır.

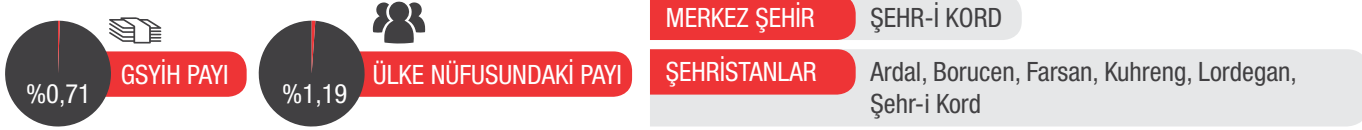

Hoy (Batı Azerbaycan) İran'ın Ayçiçeği merkezidir.

Şelmaş Şelalesi (Serdeşt, Batı Azerbaycan)

ÇAHARMAHAL VE BAHTİYARİ

Ülkenin güneybatısında yer alan bu ostan dağları, nehirleri, ormanlık alanları ve bataklıkları ile ilgi çekmektedir. 3500 metreden yüksek 16 zirvenin bulunduğu bölgede Zardkuh dağı 4222 metre yükseklik ile bu ostanın en yüksek zirvesidir.

Sanayide küçük ölçekli çelik, evaporatif soğutucu, çimento, şeker, alçı, süt ürünleri imalatı bulunmaktadır. Madencilikte bakır, dekoratif taşlar, alçı, ocak taşı ve silis rezervleri vardır.

Zengin bir doğaya sahip olmasından dolayı tarım ve bahçivanlık bu bölgede çok yaygındır. Kırmızı et, tavuk eti, süt ürünleri, balık, balık yemi, mantar, şeftali ve patates bu bölgenin başlıca tarımsal ürünleridir.

Çoğa Hur Gölçüğü (Çaharmahal ve Bahtiyari)

Bölgenin ekoturizm için potansiyeli yüksektir ve dağcılık, trekking ve rafting turları için müsaittir. El sanatlarında halı, sofra, kıl çadır ve cacım yapımı vardır. Boldaci şehri İsfahan'dan sonra Gez tatlısı ile meşhurdur.

Bu ostanın etnik grupları Lurlar, Farslar ve Kaşkai Türkleri'dir.

Ermend Nehrinde Rafting (Lordegan, Çaharmahal ve Bahtiyari)

Bahtiyari Lurların geleneksel kıyafetleri

FARS

MERKEZ ŞEHİR ŞİRAZ

ŞEHİRİSTANLAR Abade, Arsancan, Eklid, Bovanat, Pasargad, Cehrom, Herame, Hürrem Bid, Henc, Darab, Rustem, Zerrin Deşt, Sepidan, Servestan, Şiraz, Faraşbend, Fesa, Firuz Abad, Gir-u-Karzin, Kazerun, Kovar, Geraş, Larestan, Lamerd, Mervdeşt, Memesen, Mehr, Neyriz

Bu bölge, İran'ın tarihinde çok önemli bir konumdadır. Osatın merkezi olan Şiraz, İslam'dan önce Pers imparatorluğun merkezi olan Perspolis'e sahipliği yapmıştır. Şiraz, İslam döneminde de bir kültür ve edebiyat merkezi olarak bilinmiştir.

Fars ostanı güneş enerjisi potansiyeli yüksek bir bölgedir. Büyük bir petrokimya tesisi ile birlikte bir petrol rafinerisi, lastik fabrikası, geniş bir elektronik sanayii ve bir şeker fabrikası bulunmaktadır. Sanayide fayans ve seramik üretimi, dekoratif taşlar, elektromotor, transformator imalatı bulunmaktadır.

Bu ostanda Şiraz ve Lamerd'de iki özel ekonomik bölge vardır.

Fars ostanı tarım bakımından zengin bölgelerden biridir ve buğday, yem mısırı, domates, karpuz, arpa, elma, üzüm, tatlı ve ekşi limon, portakal, hurma, nar, mandalina ve şeftali üretiminde İran tarımında önemli bir yer almaktadır. Hayvancılıkta koyun, keçi ve sığır yetiştiriciliği yaygındır. Kırmızı et, süt, bal ve tavuk eti bu ostanın başlıca proteinli ürünleridir.

Fars ostanı İran'ın en canlı ve gelişmiş turizm merkezlerinden biridir. Pasargad, Perspolis, Sasani İmparatorluğu kalıntıları ve İran Bahçesi örnekleri UNESCO Dünya Mirası Listesinde yer almaktadır. Dünyaca meşhur şairler Hafız ve Sadi Şiraz şehrinde doğmuş ve yaşamışlardır. Hafız Türbesi, Sadi Türbesi, Vekil Mescidi ve Vekil Hamamı bazı diğer gezilecek yerlerdir. Halı ve kilim bu ostanın öne çıkan el sanatı ürünleridir.

Bu bölge flora ve fauna bakımından da zengindir. Yöreye özgü gazel, dağ keçisi, dağ koyunu ve çok çeşitli kuşlar bulunmaktadır. Ostanın Arjan bölgesi UNESCO tarafından biyosfer rezervi olarak kaydedilmiştir. Fars ostanında bulunan halı dokumacılığı UNESCO Maddi Olmayan Kültürel Miras Listesi'nde kayıtlıdır.

Gelişmiş bir ulaşım altyapısına sahip olan Şiraz'da metro sistemi bulunmaktadır.

Farslar dışında bu ostanda Lur, Kaşkai, Arap, Lak ve Kürtler gibi farklı etnik gruplar yaşamaktadır.

Kaşkai kadınlar (Fars)

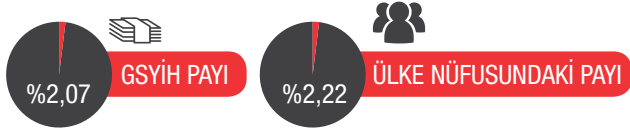

Mervdeşt (Fars) şehrindeki Nakş-ı Rüstem'de Akameniş krallarına ait yedi adet mezar vardır.

Nesir-ul-Mülk Cami (Şiraz, Fars)

HÜRMÜZGAN

MERKEZ ŞEHİR

BENDER ABBAS

ŞEHRİSTANLAR

Ebu Musa, Bestek, Bender Abbas, Bender Lenge, Cask, Hacı Abad, Rudan, Keşm, Parsian, Minab, Hamir, Beşagerd, Sirik

İran'ın güneyinde ve Hürmuz boğazının kuzeyinde yer alan Hürmuzgan, Zagros sıra dağlarının güney uçlarında kurulmuştur.

Bu ostan balıkçılık, dış ticaret ve lojistik bakımından önemli bir merkezdir. İran'ın en aktif ticari limanı olan Şehid Recai limanı bu bölgede bulunmaktadır. Bölgede iki petrol rafinerisi bulunmakta ve ikisinin toplam kapasitesi İran'daki en yüksek kapasitedir. Almahdi Alüminyum Fabrikası, Halice Fars Gemi Fabrikası, Hürmuzgan Çelik Fabrikası ve Hürmuzgan Çimento Fabrikası bu bölgenin bazı diğer önemli sanayi ve ekonomi tesisleridir. Ostanda jeotermal potansiyeli yüksek ve iki bölgede, Lar-Bastak ve Bender Abbas-Minab'da yoğunlaşmaktadır.

Şehid Recai Limanı İran'ın dış ticaretinde en büyük paya sahiptir.

Bu bölgede Kiş ve Keşm Serbest Bölgeleri ve Halice Fars Özel Ekonomik Bölgesi vardır.

Hürmüzgan ostanı, İran limon üretiminde birinci ve hurma üretiminde ikinci sıradadır. Hayvancılıkta keçi ve deve yetiştiriciliği yaygındır. İran balıkçılığının büyük bir kısmı bu ostanda yapılmaktadır.

Hurma ve ekşi limon bu bölgenin başlıca tarım ürünleridir. Deve ve keçi yetiştiriciliği yaygındır.

İlginç kıyıları, değişik kültürü ve 14 adet adası ile bu ostan yerli ve yabancı turistleri çekmektedir. En önemli adalar ise Keşm, Ebu Musa ve Kiş'tir. Tahran ile Bender Abbas arası uçak ve demiryolu seferleri vardır.

Bölgede Fars, Beluç ve Araplar yaşamaktadır.

Laft Köyü - Keşm Adası

Keşm adasında Zar Aynini (geleneksel cin kaçıırma ve tedavi merasimi)

GİLAN

MERKEZ ŞEHİR REŞT

ŞEHİRSTANLAR Reşt, Tavalış, Lahican, Rudser, Lengrud, Enzeli, Sumisera, Astaneyişrefiye, Rudbar, Fumen, Astara, Rezvanşehr, Şeft, Masal, Siyahkel, Emleş

Hazar Denizi kıyılarında bulunan Gilan, Mazenderan ve Gülistan ostanları ile birlikte İran'ın kuzeyini teşkil eder ve İran'ın en bol yağışlı ve ormanlık bölgeleridir. Azerbaycan Cumhuriyeti ile sınırı bulunmakta ve Astara sınır kapısı bu ostandadır.

Gilan, Tahran-Bakü ticaret hattı üzerinde yer almaktadır. Bölgede Bender Enzeli Limanı Serbest Bölgesi bulunmaktadır. Bender Enzeli Limanı, bölgenin deniz trafiğinde önemli bir limandır. Mencil'de 100 MW'lık rüzgar enerjisi santrali bulunmaktadır.

Turistlerin en çok ziyaret ettiği yerlerden biri olan Masuleh Köyü

Gilan'ın ekonomisi tarım, hayvancılık ve balıkçılığa dayalı olup sanayi sektörü nispeten az gelişmiştir ve küçük ölçekte selüloz, porselen kaplar, çelik, giyim, ilaç, halı ve temizlik ürünleri imalatı vardır.

Bölgenin ikliminin elverişli olması yüzünden çok çeşitli meyveler ve sebzeler yetişmektedir. Pirinç, çay, havyar, balık, zeytin, tütün, kivi, turuncgiller ve fındık bu bölgenin önemli tarımsal ürünleridir. Hayvancılıkta siğir ve tavuk yetiştiriciliği ön plana çıkmaktadır. Ayrıca, bölgede ipek üretimi vardır.

Gilan, İran içinden çok sayıda turist çekmektedir. Ünlü turistik Masule köyü bu ostandadır. İran yemeklerinden farklılaşan Gilan mutfağında deniz ürünleride önemli bir yer tutmaktadır.

Bölgede Gilak, Taliş, Kürtler ve Azeriler ile birlikte küçük azınlıklar olarak Gürcüler ve Ermeniler yaşamaktadır.

GÜLİSTAN

MERKEZ ŞEHİR

GORGAN

ŞEHİRSTANLAR

Aliabad, Akkale, Azadşehr, Bender-i Gez, Gunbed-i Kavus, Gorgan, Kelale, Kürtköy, Merave Tepe, Minudeşt, Ramyan, Bender-i Türkmen, Gemişan, Galikeş

Gülüstan ostanı İran'ın kuzeydoğu bölgesinde Hazar Denizi kıyılarında, Türkmenistan sınırındadır. İran'ın Türkmenistan'a açılan kapılarından İnce Burun kapısı bu ostandadır.

Bölgede küçük ölçekli fabrikalar en çok metal sanayi, kimyasal ürünler ve gıda işlenmesinde faaliyet göstermektedir. Madencilikte en önemli madde kömürdür.

Gülüstan'da Atrak Özel Ekonomik Bölgesi bulunmaktadır.

Buğday, arpa, şeftali, tatlı limon, pamuk ve ayçiçeği bu ostanın öne çıkan tarım ürünleridir. Hayvancılıkta tavuk yetiştiriciliği yaygındır.

Koruma altında olan Gülüstan Milli Parkında kartal, ayı, çita ve yaban koçları bulunmaktadır.

Gülistan Ulusal Parkı, İran'ın en büyük ulusal parkıdır ve Gülistan ile birlikte Mazenderan ve Kuzey Horasan ostanlarını kapsamaktadır. Günbed-i Kavus Kulesi, tuğladan yapılmış dünyanın en yüksek kulesidir ve UNESCO Dünya Mirası Listesi'nde yer almaktadır. Gülistan'da Türkmen, Mazeni, Beluç ve Kürtler yaşamaktadır.

Cihan Nama Köyü (Gülistan)

Türkmen kadınların geleneksel kıyafetleri (Bender Türkmen, Gölistan)

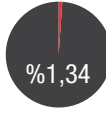

Hazar Denizi'nin tek adası olan Aşurade Adası (Bender Türkmen), göçmen kuşların konaklama yeridir.

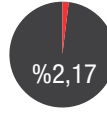

Günbed-i Kavus'ta (Gülistan) At Yarışması

HAMEDAN

GSİYH PAYI

ÜLKE NÜFUSUNDAKİ PAYI

MERKEZ ŞEHİR

HAMEDAN

ŞEHİRİSTANLAR

Hamedan, Tuyserkan, Nahavand, Melaye, Asad Abad, Bahar, Famenin, Razan, Kabuder Aheng

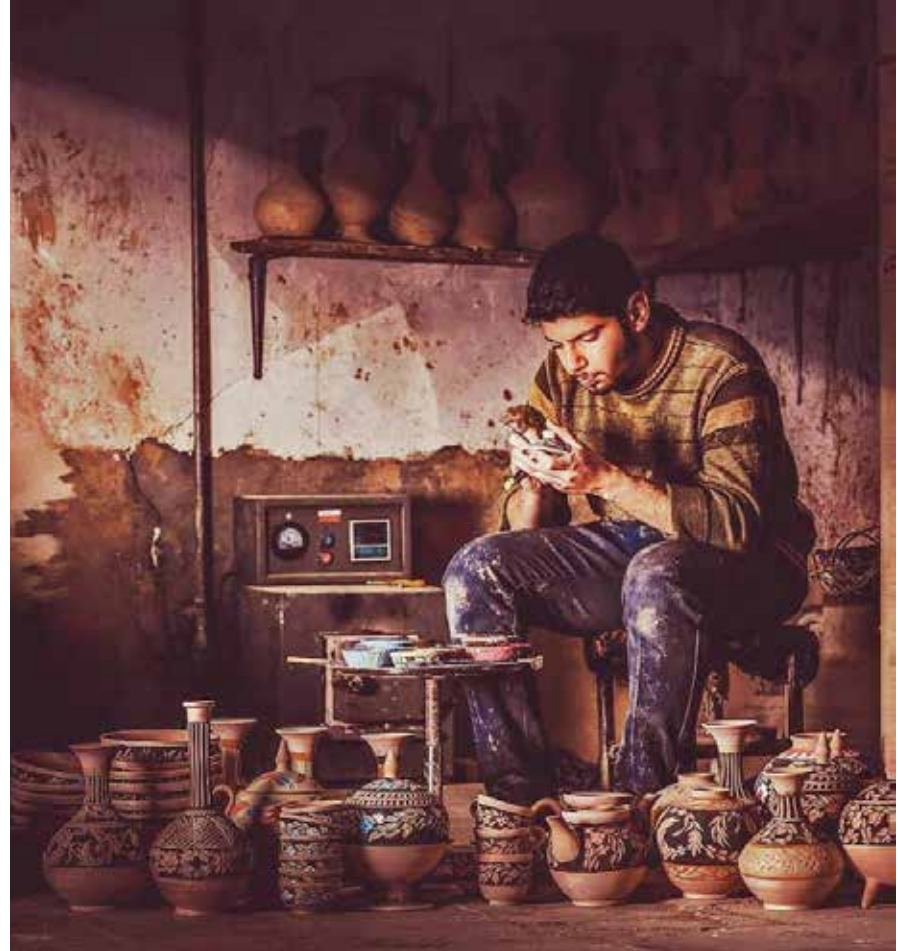
Elvend dağlarında kurulu bulunan Hamedan İran'ın en eski kentlerindendir. Ostanın merkezi Hamedan şehri, İran'ın en eski başkenti olarak bilinen Hegmetane, Med kralı Diyako tarafından kurulmuştur.

Ostanda cam kaplar, giyim, otomotiv parçaları, gıda sanayi, mobilya ve makine halısı imalatı bulunmaktadır. Madencilikte silis, feldspat, kalker ve dekoratif taşlar bulunmaktadır. Hamedan'da 38 MW'lık bir güneş enerjisi santrali kuruludur.

Ostanın tarım potansiyeli yüksek ve başlıca tarımsal ürünleri kaba yonca, patates, arpa, üzüm, sarımsak ve bitkisel ilaçlardır. Tuyserkan ilçesinin iri cevizleri İran'da meşhurdur. Hayvancılıkta siğir yetiştiriciliği yaygındır.

Turizm bakımından İbn-i Sina Türbesi, Hegmetane Eski Şehri ve Baba Tahir Türbesi önemli turistik yerlerden bazılarıdır. Hamedan'ın en meşhur el sanatı çömlekçilik ve Lalecin ilçesinde çok yaygındır. Ayrıca bölgede, el halısı, deri ürünleri, ahşap oymacılığı ve seramik imalatı bulunmaktadır.

Farsların çoğunlukta olduğu Hamedan'da Azeriler, Lurlar, Kürtler, Lekler, Hristiyanlar ve Yahudiler yaşamaktadırlar.

Lalecin'de (Hamedan) bir çömlek atölyesi

İbn-i Sina'nın Tıpta Kanun Kitabı 12. yüzyılda Latince'ye çevrildi ve 500 yıl boyunca Avrupa üniversitelerinde tıbbi çalışmalar için referans kaynağı oldu.

Hemdan'daki Ali Sadr mağarasında tekne ve dalış turları vardır.

İLAM

MERKEZ ŞEHİR İLAM

ŞEHİRİSTANLAR

Abdanan, İlam, Eyvan, Badre, Derre Şehr, Dehloran, Çerdavol, Melekşahi, Mehran, Sirvan

Eski Elam imparatorluğunun hüküm sürdüğü İlam bölgesi, İran'ın batısında, Irak sınırında dağlık bir bölgede yer almaktadır.

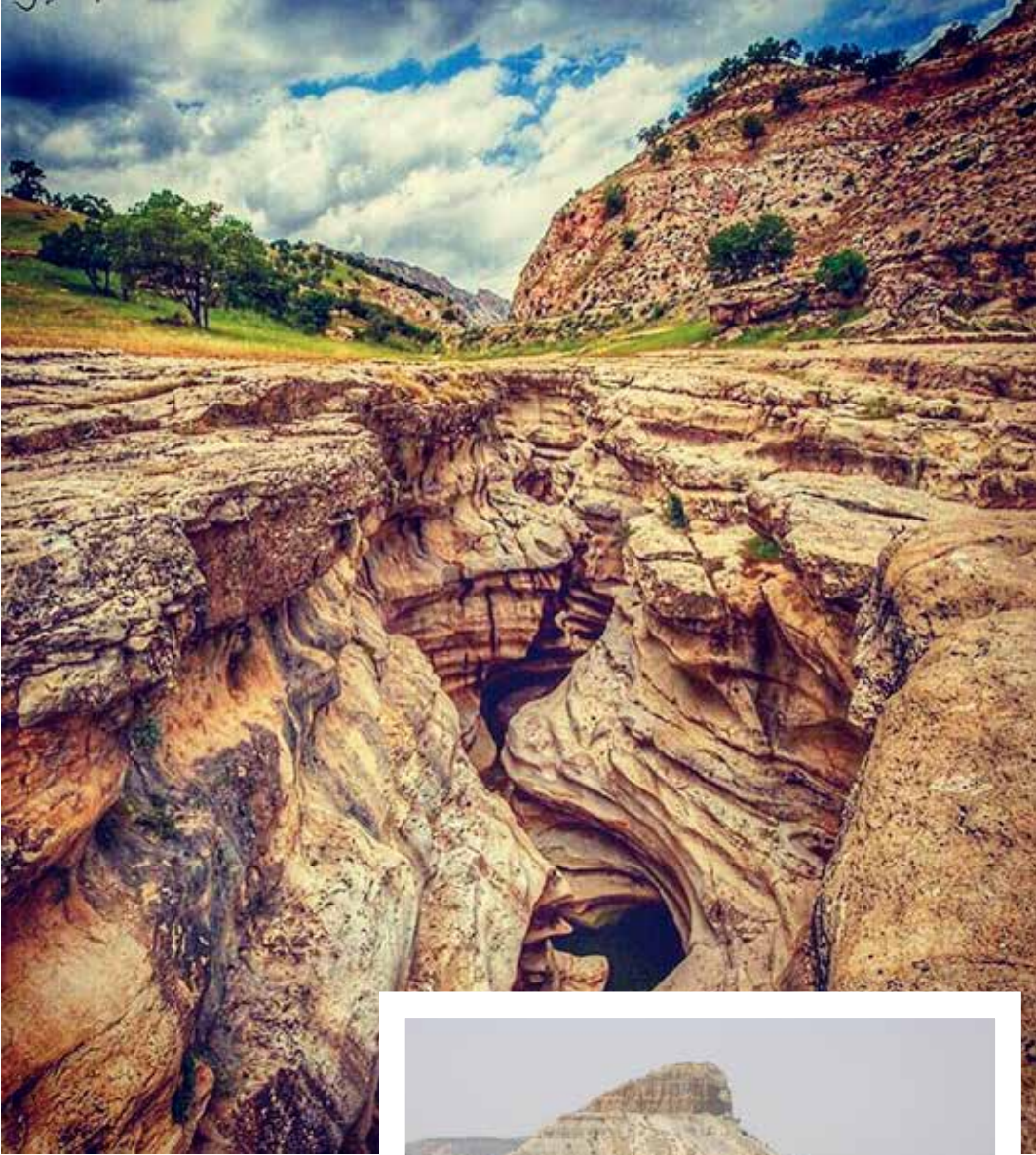
İlam petrol ve doğalgaz kaynakları bakımından zengin bir ostandır ve bölgede petrokimya fabrikası, gaz rafinerisi ve çimento fabrikası vardır. Bunun dışına mahalli düzeyde tuğla imalatı, kumaş dokumacılığı, halı ve bez üretimi yapılmaktadır. Yine de bu ostanın ekonomisi ağırlıklı olarak tarım ve hayvancılığa dayalıdır. Arpa, buğday, pirinç, patates, yağlı tohumlular ve hurma bölgenin başlıca ürünleridir.

El sanatları olarak cacim ve kilim dokumacılığı, ahşap oymacılığı, bakırcılık ve çömlekçilik yaygındır. İlam ostanı, ekoturizme çok müsait bir potansiyel sunmaktadır. Bölgenin başlıca turistik yerleri evliya türbeleri, Zerdüşt tapınakları ve Sasani döneminden kalma köprüler ve bazı doğal ve tarihi yerlerdir.

Kürtlerin çoğunluğu oluşturduğu İlam'da Lurlar, Lekler, Farslar ve Araplar da yaşamaktadırlar.

Kebirkuh etekleri (Dereşehr, İlam)

Raziyan boğazi (İlam)

Kelagiran dağı (İlam)

KERMAN

MERKEZ ŞEHİR

KERMAN

ŞEHİRİSTANLAR

Arzuye, Ravar, Kerman, Kuhbenan, Zarand, Rafsancan, Anar, Şehr-i Babak, Bardsir, Fahrec, Bam, Rigan, Ciroft, Rudbar-ı Conub, Anbar Abad, Kale Genc, Kahnuc, Manucan, Rabor, Baft, Bardsir, Sircan, Zarand, Faryab, Normaşir

İran'ın güneydoğusunda yer alan Kerman ülkenin coğrafi olarak en geniş ostanıdır. Etrafı dağlarla çevrili olan Kerman da çöl ve çorak yapı hakimdir. Meşhed ve Bender Abbas'a giden yolların kesiştiği bir noktadır.

Kerman sanayisine bakır hakimdir ve İran'ın en büyük bakır ocağı Serçeşme bu ostandadır.

Kerman ayrıca, İran'ın otomotiv endüstrisinin önemli bir merkezidir. Diğer sanayi dalları traktör, el halısı, televizyon, buzdolabı ve dondurucu, çimento, gıda ürünleri ve şeker imalatıdır. Madencilikte ülkenin üretim değerinin % 45'ini Kerman ostanı sağlamaktadır. Bakır dışında, demir cevheri, kömür ve krom bu bölgenin en önemli madenlerdir.

Bölgede bulunan üç adet özel ekonomik bölge Sircan, Rafsancan ve Arge Cedid (Bam)'da bulunmaktadır.

Tarımsal ürünlerde en çok kaba yonca, domates, patates, karpuz, portakal, hurma ve kayısı yetiştirilmektedir. Diğer önemli ürünler fıstık ve kimyondur. Kerman, İran'da fıstık merkezi olarak bilinir ve bu yüzden İran'ın petrol dışı ihracatında en önemli rolü oynamaktadır. Dünya fıstık ihracatının büyük bir kısmını Kerman gerçekleştirmektedir. Kerman aynı zamanda kimyon bölgesidir ve kimyon bolluğunu ifade etmek için Farsça'da beyhude iş yapmak anlamında bir deyim vardır: "Zire be Kerman bordan" (Kerman'a kimyon götürmek). Hayvancılıkta koyun, keçi ve deve yetiştiriciliği yaygındır ve Kerman ülkenin kırmızı et üretiminde önemli bir yer almaktadır.

Kerman'da UNESCO Dünya Mirası Listesi'nde kayıtlı olan eserleri Bam Kalesi, Bağ-ı Şahzade, Meymend Köyü, Lut Çölü ve Kanatlardır. Bölgede bulunan yaşları 2500 yılı aşan bir kaç selvi ağacı ilgi çeken diğer unsurlardır.

Yün ve Kerman şallarında kullanılan özel bir yün çeşidi oldukça yaygındır. İran'ın halı ihracatında en önemli yerlerden biridir. Bölgenin el sanatları arasında halı, kilim, şal, terme, bakırcılık ve pate duzi vardır.

Cevizli ve hurmalı kolompe (bir tür kurabiye) ve kavut bu ostanın bilinen tatlı çeşitleri arasındadır.

Kerman Termesi

Bam Kalesi (Kerman), UNESCO Dünya Mirası Listesinde bulunmaktadır.

Bağ-ı Şahzade (Mahan, Kerman), İran Bahçesi'nin bir örneği, UNESCO Dünya Mirası Listesindedir.

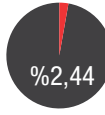

Sircan kilim üretiminde elle yapılan iplik ve doğal boyalar kullanılmaktadır.

KERMANŞAH

GSYİH PAYI

ÜLKE NÜFUSUNDAKİ PAYI

MERKEZ ŞEHİR

KERMANŞAH

ŞEHİRİSTANLAR

İslam Abad-ı Garb, Pave, Selas Babacani, Cevanrud, Dalahu, Revanser, Serpol Zehab, Songor, Sahne, Gesr-i Şirin, Kermanşah, Kengavar, Gilan'ı Garb, Hersin

İran'ın batısında Irak sınırında bulunan Kermanşah, karasu vadisinde, eski Akdeniz-Orta Asya ticaret yollarının üzerindedir. Med ve Ahameniş İmparatorluğu döneminde önemli bir merkez olduğu kaynaklarda yer almaktadır.

Sanayi sektörü en çok küçük ölçekli imalathanelerden oluşmaktadır. Ostan'da, büyük ölçekli olarak iki adet çimento fabrikası, üç adet petrokimya fabrikası ve bir adet otomotiv fabrikası bulunmaktadır. Diğer küçük ölçekli imalatlar ise bitkisel yağ, seramik, demir profili, süt ürünleri, ilaç, şeker ve domates salçası üretimidir.

Madencilikte dekoratif taşlar, alçı, feldspat, silis ve demir cevheri bu ostanın önemli madenleri arasındadır.

Bu ostanda İslam Abad-ı Garb, Kermanşah ve Kasr-ı Şirin'de üç özel ekonomik bölge bulunmaktadır. Ostanın Irak ile üç sınır kapısı vardır.

Kermanşah şehrinin çevresindeki bölgeler İran'ın en zengin tarım alanlarından biridir; Başlıca tarımsal ürünler üzüm, elma, şeftali, ceviz, nektarin, nohut, buğday, domates, şeker pancarı, mısır ve arpadır. Balık yetiştiriciliği de bölge de yaygındır.

Coğrafi yapısı ekoturizme oldukça uygun olan Kermanşah'ta kamu idareleri bu turizm çeşidini geliştirme yönünde politikalar geliştirmeye çalışmaktadırlar. Bu amaçla 14 ekoturizm köyü belirlenmiştir.

Kirmanşah'taki Bistun Yazıtları UNESCO Dünya Miras Listesi'nde yer almaktadır. Bistun dağının İran edebiyat ve kültüründe önemli bir yeri vardır. Bu dağda geçen Ferhad ile Şirin'in aşk hikayesinde heykeltıraş Ferhad, Şirin'e aşık olur ve Hüsrev'in aşk rakibi olur. Bu yüzden Hüsrev onu imkansız bir görev ile kayalıklardan merdivenler oymak için Bistun Dağı'na sürgün eder. Ferhad, Şirin ile evlenmek umuduyla görevine başlar. Daha sonra Hüsrev, Ferhad'a bir elçi gönderir ve Şirin'in öldüğüne dair yanlış haber gönderir. Bu habere inanan Ferhad kendini dağın tepesinden atar ve ölür.

Bistun Yazıtları dışında, Tak-ı Bostan, Taq Gera ve Anahita tapınağı diğer önemli tarihi eserleridir.

Deri, halı, kilim, give (geleneksel ayakkabı) ve cacim bu bölgenin geleneksel el sanatlarıdır. Yöresel yiyeceklerde Nan Hurmayi (hurmali kurabiye), Kak (yufkadan bir tatlı), Nan Birinci (Pirinç unundan yapılan tatlı) ve hayvansal yağlar başta gelen ürünlerdir.

Bölge sakinleri çoğunlukla birçok farklı kabileye mensup Kürtlerdir.

Bistun Yazıtları (Kermanshah) UNESCO Dünya Miras Listesinde kayıtlıdır.

KUZEY HORASAN

MERKEZ ŞEHİR

BOCNURD

ŞEHRİSTANLAR

Şirvan, Faruc, Esferayin, Bohnord, Cacerm, Garme, Mane ve Samalgan, Raz ve Cergelan

Büyük Horasan bölgesi bugünkü İran'ın kuzeydoğu kısmını, Özbekistan, Kırgızistan, Türkmenistan, Tacikistan ve Afganistan ülkelerini içine alan ve bu ülkelerin tarih ve edebiyatlarında önemli bir rol oynayan tarihi bir bölgedir. Büyük Horasan bölgesinin İran içinde yer alan kısmı bugünkü İran'da 2004 yılından beri Kuzey Horasan, Güney Horasan ve Rezevi Horasan olarak üç oстана bölünmüştür. İran'ın kuzeydoğusunda yer alan Kuzey Horasan ostanı dağlık ve yağışı bol olan bir bölgedir.

Horasan kelimesi güneşin doğduğu yer demektir.

Bölge sanayisinde ön plana çıkan imalat alanları petrokimya, çimento, plastik, çelik, boru ve profil, alümina üretimi, elyaf, un, şeker ve diğer gıda ürünleridir.

Bölge boksit madeni bakımından zengindir ve Semnan ostanı ile birlikte İran'un bütün boksit ihtiyacını karşılamaktadır.

Dağlık ve serin bir bölge olan Kuzey Horasan da yöreye uygun tarımsal ürünler ve küçükbaş hayvancılık yaygındır. Faruc şehristanının kuruyemişleri İran'da meşhurdur.

Horasan Bahşi Müziği UNESCO tarafından maddi olmayan kültürel miras olarak kaydedilmiştir. Bölgenin el sanatları arasında halı ve cacim vardır.

Nisan ayında Esferayin şehrinde Çuhe (bir çeşit geleneksel güreş) yarışmaları düzenlenmektedir.

Çoğunlukla Kürtler olmak üzere bu ostanın diğer etnik gruplar Farslar ve Tatlar, Azeriler, Türkmenler, Beluğlar, Lurlar ve Araplardır.

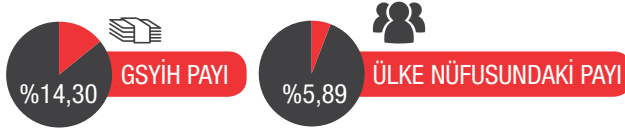

Koruma altında olan İran Çitısı (Kuzey Horasan)

Ayine Hane Konağı (Bucnurd, Kuzey Horasan)

HUZİSTAN

MERKEZ ŞEHİR

AHVAZ

ŞEHİRİSTANLAR

Ahvaz, Abadan, Behbahan, Dezful, Hürremşehr, Bender İmam, Şuş, Mescit Süleyman, Endimeşk, Mah Şehr, Ramhürmüz, Omidiyeh, Şuşter, İze, Hoveyze, Ağacari, Şadegan, Susengerd

Huzistan İran'ın en eski yerleşim yeridir ve İran'da "ulusun doğduğu yer" olarak anılıyor. Merkez şehri Ahvaz nüfusu bir milyondan fazla olan sekiz şehirden biridir. Ülkenin güney batısında, Irak sınırında ve Fars Körfezi kıyısında yer alan Huzistan ostanı İran'ı uluslararası denizlere ulaşımı sağlayan stratejik noktalardan biridir.

Huzistan ostanı temelde iki bölgeye ayırmak mümkün; ovalar ve dağlık bölgeler. Batı bölgesinde bulunan ovalık alanlarda tarım arazileri verimlidir ve Karun, Karhe ve Cerrahi nehirleri tarafından sulanır. Nehirlerin en çok bulunduğu bölge olan Huzistan da çok sayıda nehir buradan Basra Körfezine akmaktadır. Bölgenin en büyük nehirleri olan Karun, Karhe, Dez, Arvand ve Cerrahi, Zagros dağlarından çıkarak Huzistan bölgesinden Fars Körfezine akmaktadır. İran'ın 850 kilometre uzunluğunda ve üzerinde gemilerin yüzebildiği tek ve en büyük nehri olan Karun bu bölgeden Basra Körfezi'ne akıyor.

Ortadoğu'nun ilk petrol kuyusu 1908 yılında Mescit Süleyman'da kurulmuştur. Huzistan, tarihten bu yana İran'ın petrol ve doğalgaz merkezidir. Bu nedenle Huzistan aynı zamanda petrokimya sanayiinde gelişmiş bir bölgedir. Mağşehr Petrokimya Tesisleri ülkenin toplam petrokimya üretiminin % 36'sını sağlamaktadır. Abadan petrol rafinerisi ülkenin benzin üretiminde önemli bir paya sahiptir. Büyük ölçekli olarak çimento, çelik ve şeker üretimi bu ostanın diğer önemli sanayi sektörleridir. Demir ve çelik üretiminde İsfahan'dan sonra ikincidir. Bölgede ayrıca, bitkisel yağlar, hamur mayası, giyim imalatı ve selüloz endüstrisi de bulunmaktadır.

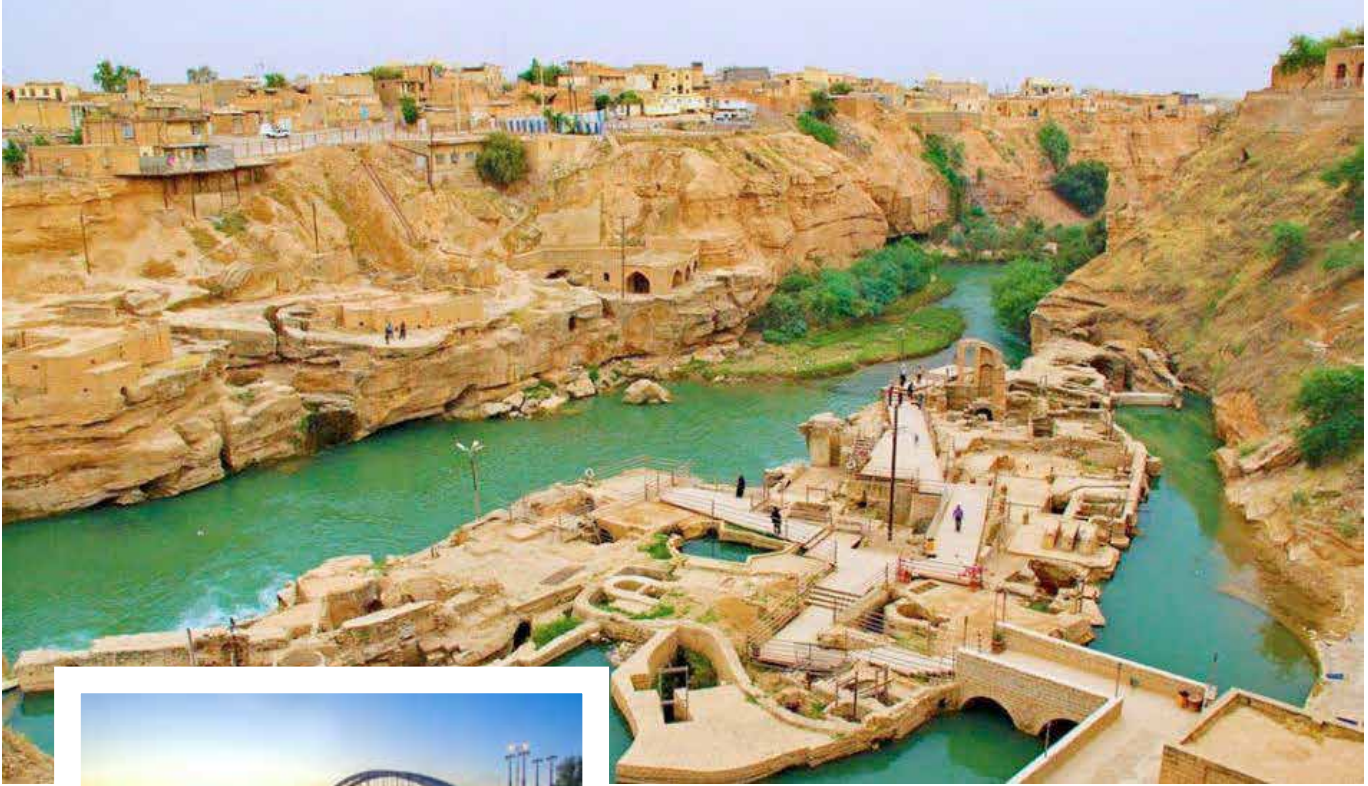
Ostanda bir serbest bölge ve bir özel ekonomik bölge vardır.

Tarımsal ürünlerde şeker kamışı en büyük payı almaktadır. İran'ın bütün şeker kamışı burada yetişmektedir. Bölgede ayrıca, buğday, yem mısırları, karpuz ve hurma yetiştirilmektedir. Hayvancılıkta manda, koyun ve keçi yetiştiriciliği yapılmaktadır. İran'ın kırmızı et ve tavuk eti üretiminde bu ostan önemli bir pay almaktadır.

Huzistan ekonomisinde deniz ürünleride önemli yer tutmaktadır. Balık ve karides avcılığı ve yetiştiriciliği yaygındır.

Huzistan'da bulunan Şuşter Değirmen ve Hidrolik sistemi, Şuş Eski Şehri ve Çoğa Zenbil tapınağı UNESCO Dünya Mirası listesindedir. Diğer turistik yerler arasında Hz. Daniel Türbesi (Şuş), Apadana Sarayı, Şuş Müzesi ve Şadırvan köprüsüdür.

Huzistan, bir dizi etnik grup ve halkın yaşadığı bir yerdir. Bunların arasında Farslar, Araplar, Lurlar ve Ermeniler bulunmaktadır. Bölgede renkli ve hareketli halk müzikleri, değişik grupların kendine has zengin gelenekleri ve kültürel mirasları vardır.

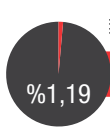

Şuşter değirmen ve hidrolik sistemi (Şuşter, Huzistan) UNESCO Dünya Miras Listesinde dir.

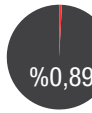

Karun nehri üzerinde Ahvaz Köprüsü (Huzistan)

KOHGİLUYE VE BUYER AHMED

GSYİH PAYI

ÜLKE NÜFUSUNDAKİ PAYI

MERKEZ ŞEHİR

YASUC

ŞEHİRİSTANLAR

Bahmai, Lende, Buyer Ahmed, Çeram, Dena, Başt, Geçsaran

Zagros sıra dağlarının uzantıları üzerinde kurulan bu ostan genellikle dağlık araziden oluşmaktadır. Bölgede bulunan Dena Dağı 4409 metre yüksekliğindedir ve bölgede 4000 metreden yüksek olan 40 tane zirve vardır. Yeni otlama alanları bulabilmek için kışlık yazlık yer değiştiren göçebe gruplar bölgede hala yaşamaktadırlar. Nüfusu en seyrek ostanlardandır.

Bölgenin ekonomisi petrol ve hayvancılığa dayalıdır. İran'ın petrol üretiminde önemli bir paya sahiptir. Bitkisel ilaçlar imalatı ve balık yetiştiriciliği yapılmaktadır. Çimento, çelik, gıda sanayisi ve temizlik ürünleri imalatı bulunmaktadır. Madencilikte fosfat, silis, sülfür ve dekoratif taşlar bu ostanın öne çıkan maddeleridir.

Bölge dağ turizmine uygundur. Çok sayıda nehir, ormanlık alan, pınar ve şelale vardır. Geleneksel el sanatlarında halı, cacim, heybe ve kıl çadır yapımı vardır.

Çoğunluğu Lurların oluşturduğu bölgede Kaşkailer ve Farslar da yaşamaktadır.

Dena Dağı eteğinde yer alan Siseht Gölü (Kohgiluyeh ve Boyer-Ahmad)

Tange Tamoradi Şelalesi

KURDISTAN

MERKEZ ŞEHİR

SENEDEC

ŞEHİRİSTANLAR

Senendec, Bane, Bicar, Divandere, Dehgolan, Serv Abad, Gorve, Kamyaran, Merivan, Sakız

İran'ın batısında, Irak sınırında yer almaktadır. Ağırlıklı olarak dağlar ve tepelerle kaplı olan Kurdistan ostanı, nehirleri, gölleri, doğal buzulları ve mağaraları ile oldukça ilginç coğrafi özelliklere sahiptir.

Sanayisi az gelişmiş olan ostanda küçük ölçekte atölyeler olarak kimyasal maddeler, metal, tekstil, süt ürünleri, sakız, plastik, deri ve gıda imalatı bulunmaktadır. Bir adet çimento fabrikası vardır.

Madencilikte dekoratif taşlar, silis, feldspat, demir cevheri ve altın ön plana çıkmaktadır.

Ostanının en önemli tarım ürünü buğdaydır. Buğday dışında arpa, çilek ve diğer hububat çeşitleri başlıca tarım ürünleridir. Koyun ve keçi yetiştiriciliği yaygındır.

Bölge su kaynakları bakımından oldukça zengindir. 302 km uzunluğundaki Zarrinerud bu bölgenin en uzun nehirlerinden biridir. Çok sayıda kuş türü, bölgenin çok sayıdaki akarsularında, ideal yaşam alanları buldukları yerlerde yaşıyor. Alabalık yetiştiriciliği ve alabalık tesisleri bakımından zengin bir bölgedir.

Kurdistan, çok verimli maden suyu kaynaklarına sahiptir. Bunların en önemlileri şunlardır: Kamyaran'ın kuzeybatısındaki Govaz, Gorve'in kuzeyindeki Bicar ve Baba Gargar'a yakın Abetalk.

Hewreman da yapılan Pir-i Şalyar ayini İran içinden ve dışından çok sayıda turistin ilgisini çekmektedir. Ayrıca, Palangan köyü ilginç mimarisi ve görünümü ile ünlüdür.

İran'ın diğer bölgelerinde olduğu gibi halı dokuma, özellikle Bicar ve Senendec'te bölgenin en önemli el sanatlarıdır. Kilim ve cacim, kilaş (geleneksel ayak-kabı), müzik aletleri, ahşap oymacılığı ve takı ve süs eşyası bölgenin diğer geleneksel el sanatlarıdır.

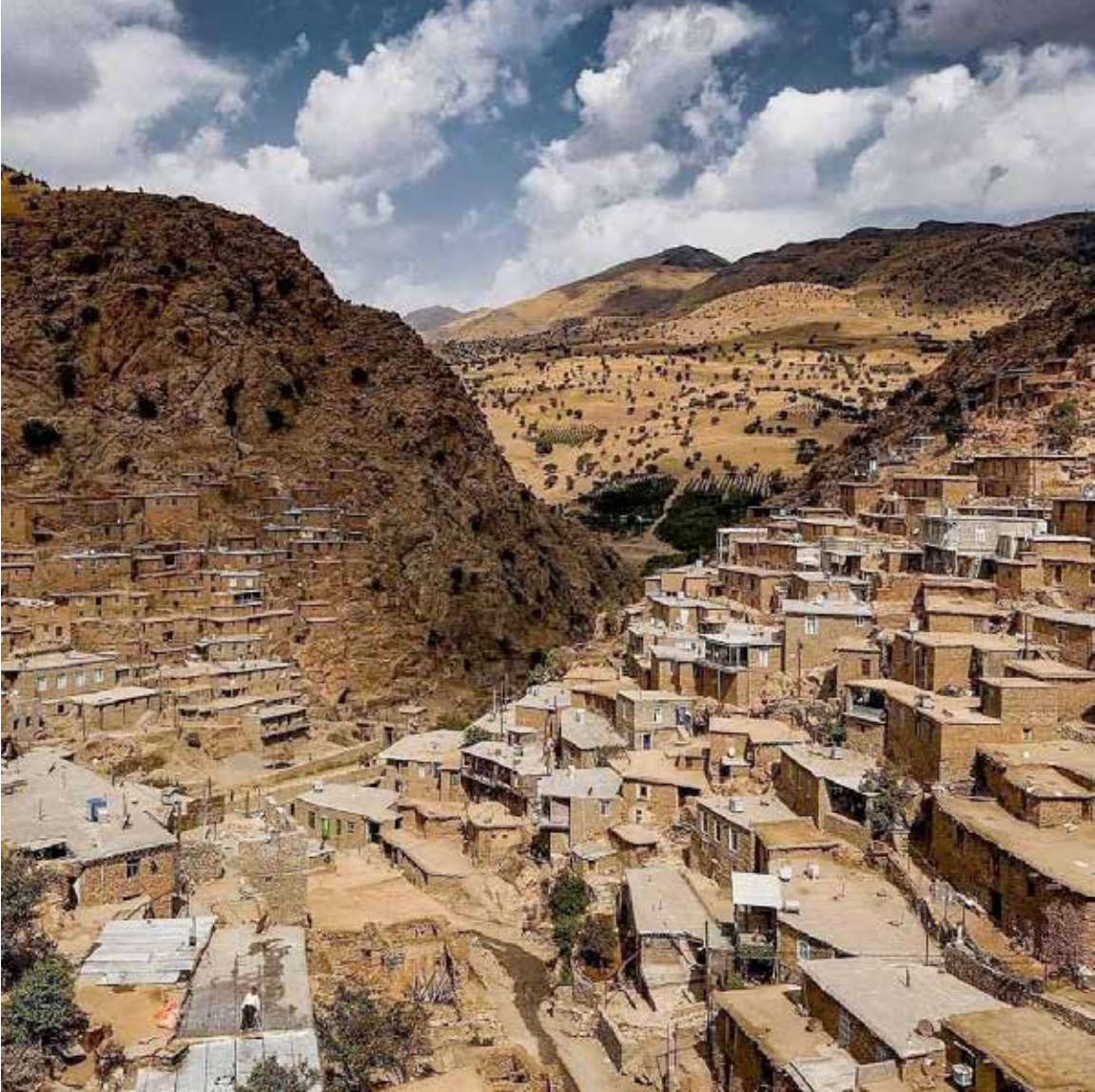
Bölge nüfusu Kürtlerden oluşmakta ve yerel dil Kürtçe'dir.

Bölgede ahşap oymacılığı ve müzik aletleri yapımı yaygındır.

Zerivar Gölü (Merivan, Kurdistan)

Palengan Köyü (Kurdistan)

Pir-i Şalyar Ayini (Hewraman Köyü, Merivan)

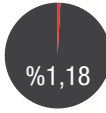

Hane Kürt (Kürt Müzesi)

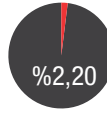

Hane Kürt (Kürt Müzesi)

LURİSTAN

GSYİH PAYI

ÜLKE NÜFUSUNDAKİ PAYI

MERKEZ ŞEHİR

HÜRREM ABAD

ŞEHRİSTANLAR

Hürrem Abad, Ezna, Eli Guderz, Borocerd, Pol Dohter, Dorud, Dure, Delfan, Romeşkan, Selsele, Kuhdeşt

İran'ın batısında yer alan ve dağlık bir araziye sahip olan Luristan, kuzeybatıdan güneye uzanan Zagros sıra dağlarının uzantısı olan dağlarda kurulmuştur. Luristan, Lurların en yoğun olarak yaşadığı bölgedir.

Ostanın ekonomisi tarım ve hayvancılığa dayalıdır. Sanayide petrokimya, çimento, seramik, çelik ve kimyasal ürünleri imalatı bulunmaktadır. Ayrıca, tarım makineleri, plastik ürünleri, gıda ve bitkisel ilaçlar, cam üretimi, demir dökümcülüğü ve dekoratif taşları işlemesi de bu ostanın sanayi faaliyetlerindendir.

Burucerd ve Ezna'da birer özel ekonomik bölge vardır.

Madencilikte alçı, kalker, dekoratif taşlar, silis ve feldspat öne çıkan madenlerdir.

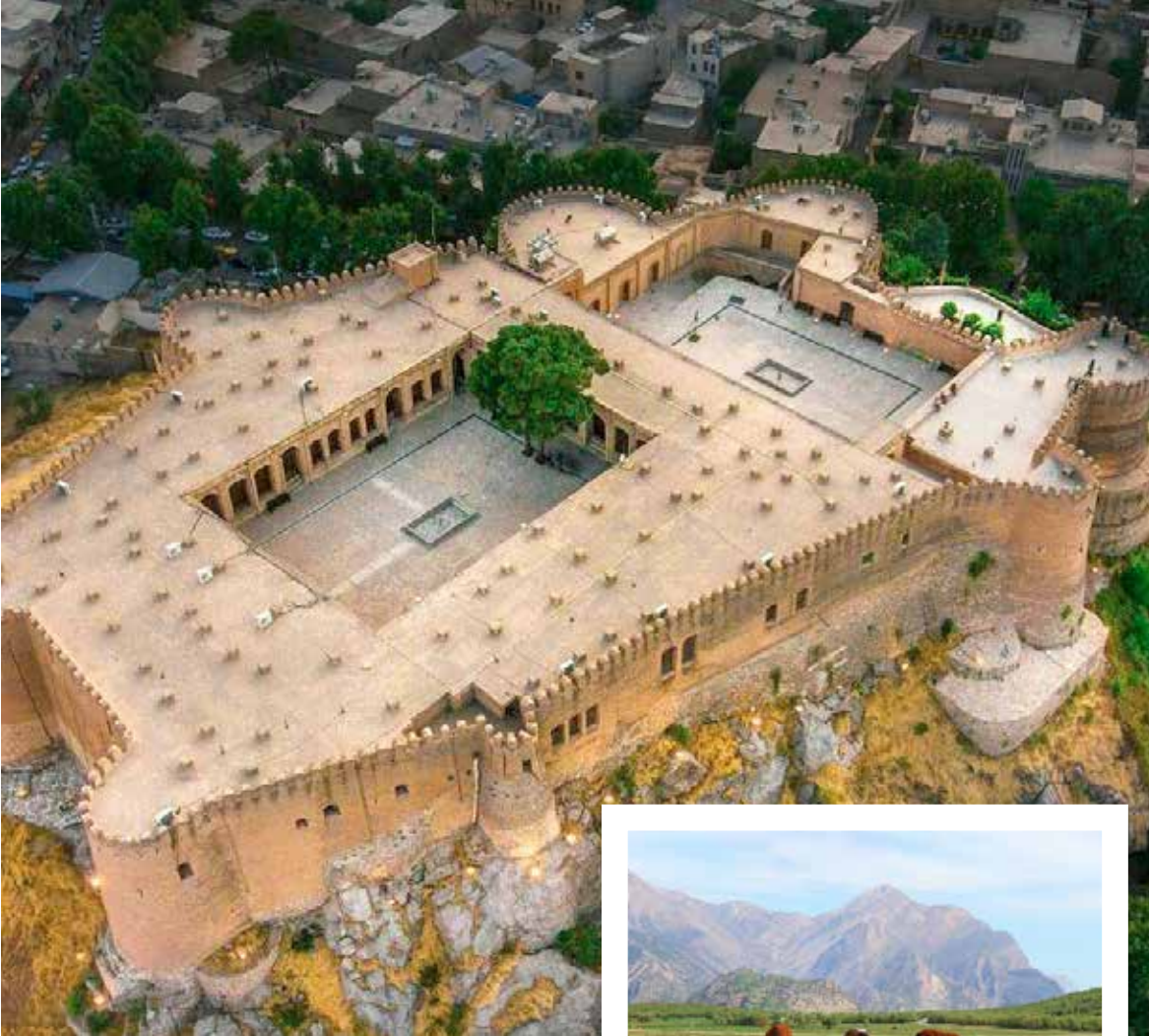
Bölgenin en önemli tarımsal ürünleri buğday, arpa, fasulyegiller, pirinç, üzüm, incir ve nardır. Hayvancılıkta küçükbaş hayvancılık ve balık yetiştiriciliği yaygındır.

Bölgenin bazı turistik yerleri Felek-ul-Eflak Kalesi, Geher Gölü, Ab Sefid Şelalesi ve Çekan Şelalesidir. El sanatları olarak kıl çadır, halı ve cacım dokumacılığı vardır. Bazı yöresel yiyecekleri külüçe (kurabiye), kak (yufkadan bir tür tatlı), hayvansal yağlar ve semenu'dur (bir tür helva).

Lursitan, Lur'ların yoğun olarak yaşadığı bir yerdir. Lur'lardan başka küçük bir Lak etnik grubu da bulunmaktadır. Bu ostan dışında Lurlar en çok Kohgiluyeh ve Buyer Ahmed, Çaharmahal ve Bahtiyari ile İlam ostanlarında yaşamaktadırlar.

Cacım İran'ın farklı bölgelerde üretilmektedir.

Felek-ul-Eflak Kalesi (Hürrem Abad, Luristan)

Spi Deşt (Hürrem Abad, Luristan)

MERKEZİ

MERKEZ ŞEHİR ARAK

ŞEHİRSTANLAR Arak, Mahallat, Save, Tafreş, Humeyn, Farahan, Delican, Şazend, Aştiyan, Komican, Zerendiye, Hondab

İran'ın ortalarında, Tahran'a yakın bir yerde olan bu ostan sanayinin yoğunlaştığı bir bölgedir. Bu ostan'da 37 adet organize sanayi bölgesi bulunmaktadır.

Bölgede araç ve makineler üretimi, maden ve metal sanayi, petrol ve petrokimya tesisleri en büyük sanayi dallarıdır. Ticari araç ve traktör üretimi, ilaç endüstrisi, halı imalatı ve maden sanayisi bulunmaktadır. Ayrıca, tarım makineleri ve cam imalatı vardır. Arak'taki petrol rafinerisi ülkenin benzin üretiminde ilk sırayı almaktadır.

İran'ın en büyük alüminyum fabrikası (İralco), en büyük sanayi makineleri fabrikası (Maşinsazi Erak), ortadoğu'nun en büyük vagon ve lokomotif üreticisi (Vagon Pars), Ortadoğu'nun tek yol makinesi üreticisi (Hepco), Ortadoğu'nun en büyük biçerdöver üreticisi (Kombaynsazi İran) bu bölgede bulunmaktadır.

Madencilik bakımından da zengin olan Merkezi traverten taşı, demir cevheri, kireç taşı, alüminyum ve diğer metallerde önemli bir paya sahiptir. Üç adet Özel Ekonomik Bölge (Save, Zarandiye ve Arak) vardır.

Bu bölgenin başlıca tarım ürünleri nar ve çiçektir. Saveh şehristanı lezzetli narlarıyla ünlüdür ve her yıl Eylül ayında Save'de bir nar festivali düzenlenmektedir. Merkezi'nin Mahallat şehristanı çiçek üretiminde İran'da meşhurdur. Her yıl Mayıs ayında bir çiçek festivali vardır.

Arak kapalı çarşısı 14 hektarlık bir alanda kurulmuş ve içinde hamam, medrese, su rezervleri ve mağazalar bulunmaktadır.

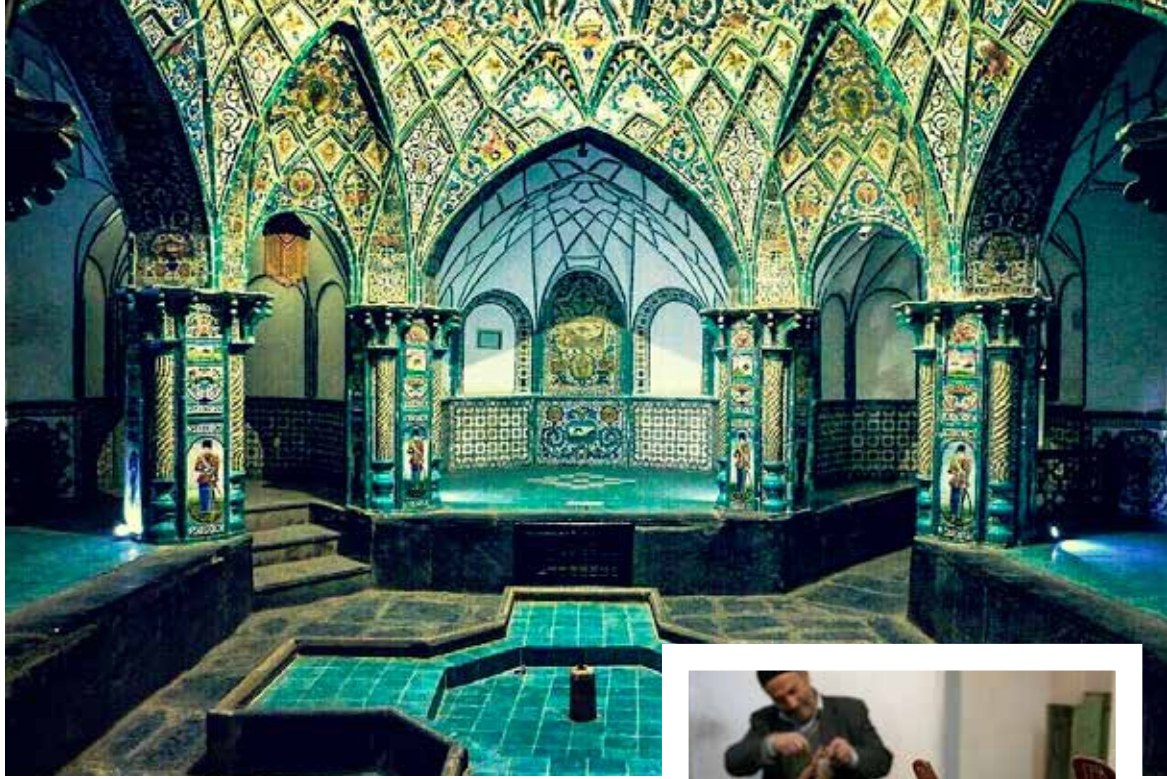

Geleneksel olarak kullanılan Abambar, İran'ın kurak ve sıcak bölgelerinde kışın su ile doldurulur, böylece yaz boyunca soğuk su ihtiyacı karşılanıyor. Yehçal denilen ve Ab Ambara benzer başka bir yapı ise yazın buz ihtiyacını karşılamakta ve tarihte buzdolabı rolünü oynamış.

Bu bölgenin turistik yerleri arasında Arak kapalı çarşı, Mahallat gül bahçeleri, Şazend kayak tesisi, eski kaleler, kervansaraylar, konaklar, medreseler, hamamlar, kiliseler, camiler ve birkaç adet ateşkede (ateş tapınağı) yer almaktadır.

El sanatlarında halı, kilim ve cacim, give (geleneksel ayakkabı) ve bakırcılık yaygındır.

Bu ostanda Zerdüştî, Hıristiyan ve Yahudi azınlıklar vardır.

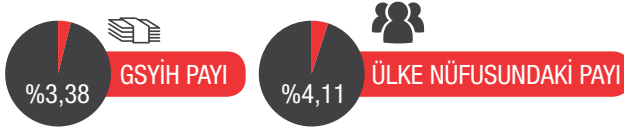

Çaharfeshi Hamamı (Erak, Merkezi)

Give (geleneksel ayakkabı)

MAZENDERAN

MERKEZ ŞEHİR

SARİ

ŞEHİRİSTANLAR

Amol, Babol, Babolser, Behşehr, Cuybar, Çalus, Kelardeşt, Ramser, Sari, Sevadkuh, Simurg, Tonekabon, Abbas Abad, Fereydon Kenar, Kayım Şehr, Gelugah, Mahmud Abad, Miyan Dorud, Neka, Nuşehr, Nur

İran'ın kuzeyinde ve Hazar Denizi'nin kıyısında ülkenin bol yağışlı ve ormanlık ostanlardandır.

Sanayisi yeterince gelişmemiş olan Mazenderan da başlıca bitkisel yağ, süt ürünleri, maden suyu, et ürünleri, makine halısı, ayakkabı ve kağıt imalatı bulunmaktadır.

Madencilikte silis, kömür, florin ve dekoratif taşlar öne çıkmaktadır.

Mazenderan ostanında 5 ekonomik özel bölge vardır.

Tarımda öne çıkan ürünler turuncgiller (portakal, mandalina, tatlı limon), şeftali, pirinç, buğday, yağlı çekirdekler ve çaydır. Mazenderan portakal yetiştiriciliğinde İran'da yüzde 60'lık bir pay ile birinci sıradadır. Hayvancılıkta önemli oranda sığır varlığı mevcuttur. Bölgenin diğer önemli ekonomik faaliyetleri balık avcılığı ve havyar üretimidir. İran'ın kırmızı et, tavuk eti ve süt üretiminde Mazenderan önemli bir paya sahiptir.

Doğal, tarihi ve kültürel cazibeleri ile İran'ın en çok ziyaret edilen bölgelerden biridir. Bu bölge Gilan ile beraber Tahranlılar için hafta sonu tatil yeridir. İran'ın Yeni Şiir Okulun kurucusu Nima Yuşic Mazenderan'ın Nur bölgesindedir ve evi bir müzeye dönüştürülmüştür. Bölgede bazı turistik yerleri Nemek Abrud, Polur, Eski Ramser Oteli, Ramser Mermer Sarayı, Amol Ateşkedesi, Abask Mağarası, Behşer Çıhılsütun Sarayı, Veresk Köprüsü, Nima Yuşic Evi, Sisengan Sahil Parkı, Filbend, Miyanşe Gölü, Abbas Abad Parkı'dır.

Bölgede konuşulan diller Mazeni ve Farsçadır.

Veresk Köprüsü (Savadkuh, Mazenderan)

Demavend dağı, İran'ın milli sembolü ve en yüksek dağıdır. Mazenderan ostanında bulunan Demavend 5610 metre yüksekliğindedir. Bu dağın İran mitolojisinde ve halk kültüründe özel yeri var.

Nemek Abrud (Mazenderan)

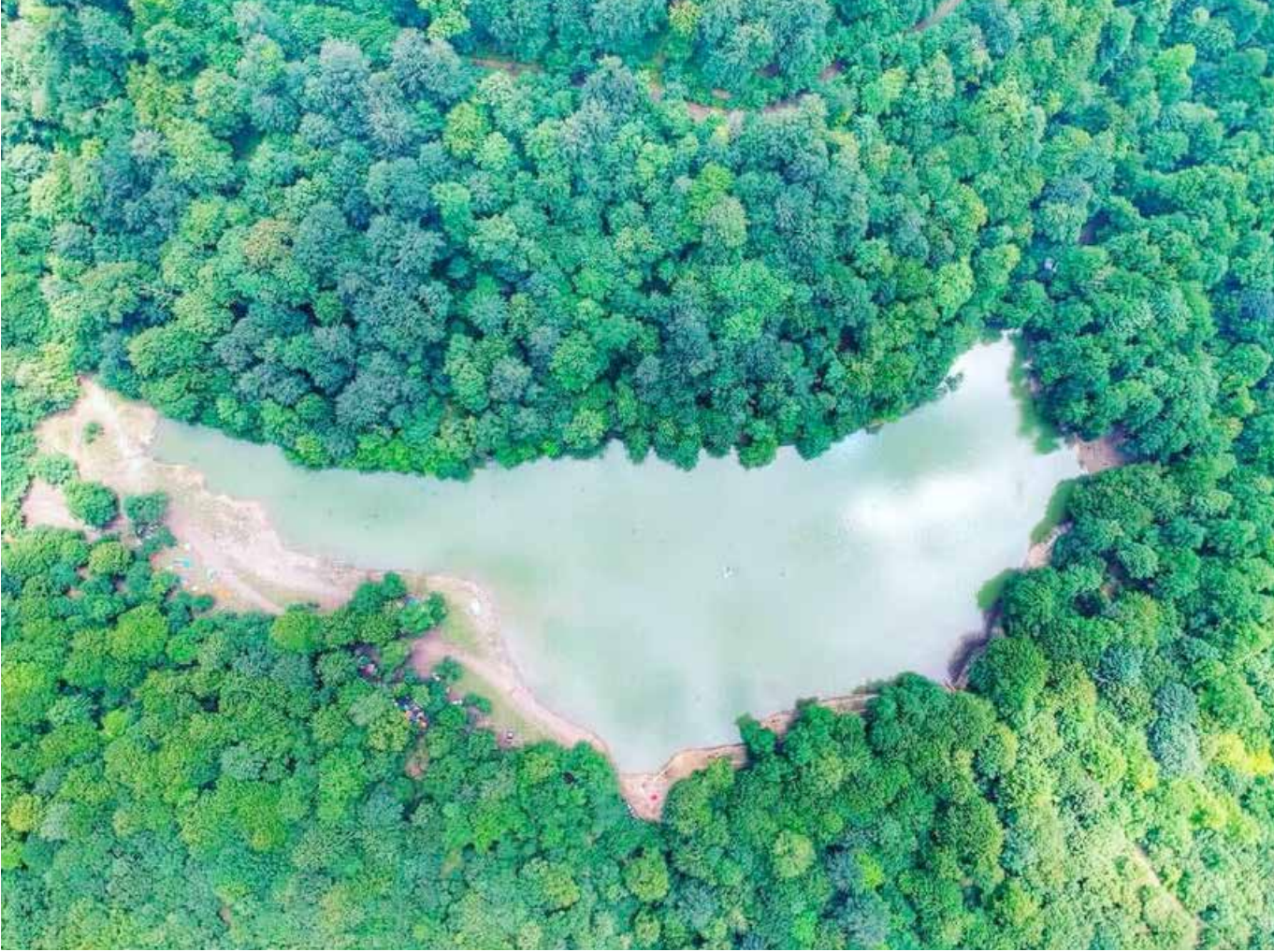
Bölgede pirinç ve çay yetiştirme yaygındır.

Filbend, Mazenderan

Mazenderan, yöreye özgü bir yemek kültürüne sahiptir.

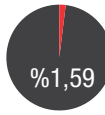
Çort Gölü (Sari, Mazenderan)

KAZVİN

GSYİH PAYI

%1,70

ÜLKE NÜFUSUNDAKİ PAYI

%1,59

MERKEZ ŞEHİR

KAZVİN

ŞEHİRİSTANLAR

Kazvin, Elburz, Takistan, Abyek, Buyin Zehra, Avec

Elborz dağlarının eteklerinde yer alan Kazvin ostanı sanayi ve tarım bakımından önemli bir bölgedir. Elborz dağları, düzlük alanda kurulu olan bölgenin kuzeyinden geçmektedir. Kazvin de bulunan ve Elborz sıradağlarının bir parçası olan Sialan Dağı 4175 m ve Şah Elborz Dağı ise 4056 m yüksekliğindedir. Ünlü Alamut Kalesi bu bölgededir.

Stratejik konumundan dolayı Kazvin son yıllarda büyük bir sanayi gelişmesine sahne oldu. Ostan'ın merkez şehri Kazvin ana demiryolu hattı ile Tahran ve Tebriz arasındaki kara yolunun üzerindedir.

Kazvin deri, pamuk, ipek ve kadife dahil olmak üzere özellikle kumaş üretiminde bir tekstil merkezidir. İran'ın en büyük çimento fabrikası Abyek Çimento Fabrikası bu ostanda yer almaktadır. Deterjan üretiminde de önemli bir kapasiteye sahip ve İran'da ikinci sıradadır. Bölgede seramik, çelik, ev eşyaları imalatı, düz cam, cam kaplar, porselen kaplar, ticari araç üretimi vardır. Ayrıca bu ostan buzdolabı, dondurucu, çamaşır makinesi, evaporatif soğutucu, radyo, transformator ve boya üretiminde önemli bir bölgedir. Madencilikte silis, kaolin, kömür, demir cevheri ve kireç ön plana çıkmaktadır.

Bölgede bulunan Şehit Recai elektrik santrali ülkenin en büyük enerji kaynaklarından. Rüzgar enerjisinde kurulu kapasite bakımından en büyük paya sahiptir ve ülkede ilk sıradadır.

Kazvin, tarımsal ürünler bakımından da önemli bir paya sahiptir. En önemli tarımsal ürünler üzüm, domates, yem mısırı, fındık, fıstık, badem, ceviz, zeytin, elma, buğday, şeker pancarı, nar, incir ve hububattır. Hayvancılıkta kümes hayvancılığı yetiştiriciliği ve süt üretimi bölgenin önemli faaliyetleridir.

Sasani İmparatorluğundan kalıntılar, Alamut Kalesi, Ovan Gölü, Çehl Sütun Konağı ve çok sayıda mağaralar bazı turistik yerlerindendir. Bölgede halı, kilim ve cacım yapımı, bakırcılık ve aynekari yaygındır.

Aynekari İran'ın farklı bölgelerde yapılmaktadır.

Kazvin ostanında Farslar, Tatlar, Azeriler, Kürtler ve Lurlar yaşamaktadır. Bu ostan Tatların en çok bulunduğu yerdir.

Kazvin üzüm, domates ve yem mısırsı yetiştirilmesinde önemli bir kapasiteye sahiptir.

Çehl Sütun Konağı (Kazvin). Safavi döneminde Kazvin 1555-1598 yıllar arası İran'ın başkentiydi.

Alamut Kalesi yolunda Ovan Gölü

Alamut Kalesi'nin kalıntıları (Kazvin)

KUM

Tahran'ın güneyinde yer alan Kum, çöl ve yarı çöl ikliminin hakim olduğu dağlar, tepelikler ve ovalardan oluşan bir bölgedir. Düşük yağışlar ve kuru iklim nedeniyle bölge de tarımsal faaliyetler neredeyse yok denecek kadar azdır. Elburz ostanından sonra en küçük ostandır. Kum ostanında iki büyük tuz gölü vardır: Qom-Tahran otoyolundan görülebilen Havz-ı Soltan Gölü ve doğu tarafında yer alan Namak Gölü.

Ostanın merkezi ve tek şehristanı olan Kum şehri, İran'ın bir milyondan fazla nüfusu olan sekiz şehirden biridir. Kum, Şii İslâm anlayışında dini bir merkez ve hac yeridir. İran'da dini turizm bakımından Meşhed'den sonra ikinci sırada yer almaktadır.

Dini eğitim veren medreseler yoğunluktadır ve çok sayıda yabancı öğrencinin öğrenim gördüğü bir şehirdir.

Kum ostanın ekonomisi daha çok dini turizm ve hizmetlerde yoğunlaşmaktadır. Sanayi bakımından bu bölgede küçük ölçekli porselen kaplar, metal ürünleri inşaat malzemesi, ayakkabı, mobilya, sabun, ayna, el halısı ve ısıtıcı imalathaneler bulunmaktadır.

Madencilikte ocak taşı, kireç taşı, mavi tuz, kalker, mermer, manyezit, dolomit ve bakır en önemli madenlerdir. Ayrıca, Kum Tuz Gölünde çeşitli madenler bulunmaktadır.

Selefçegan Özel Ekonomik Bölgesi, Kum'da bulunmaktadır.

Tarım ve hayvancılık bakımından zayıf olan Kum da buğday, arpa, fıstık ve pamuk yetiştirmektedir.

Tarihi çarşısı, Mescidi Cemkeran ve İmam Humeyni'nin evi burada ziyaret edilen önemli turistik merkezlerdir.

Kum'da Farslar, Araplar ve Azeriler nüfus bakımından ağırlıktadırlar.

Geleneksel bir tatlı olan Sohan, Kum'da ortaya çıkmış ve bu bölge adıyla meşhurdur.

Kum Medresesi

SEM NAN

MERKEZ ŞEHİR

SEM NAN

ŞEHİRİSTANLAR

Semnan, Şahrud, Damgan, Gernsar, Sengser, Sorhi, Meyami, Aradan, Mehdişehr

Elburz sıra dağlarının eteklerinde yer alan Semnan ostanı güneyde Deşt-i Kevir Çölü içine kadar uzanmaktadır. Tarihi ipekyolu bu bölgenin ortalarından geçmiştir. Bölge ikiye ayrılabilir: Dağlık bir bölge ve dağların eteklerinde yer alan ovalar. Dağlık bölgeler daha çok mineraller için bir kaynak oluştururken, aynı zamanda piknik ve eğlence amaçlı kullanılmaktadır. Çöl kısmında ise İran'ın bazı antik kentlerinin kalıntıları bulunmaktadır. Tahran-Meşhed arasında yer alan demiryolu ve karayolu bu bölgeden geçmektedir.

Nüfus bakımından Semnan en seyrek ostanlardan biridir.

Sanayi sektöründe ticari araçlar, otomotiv parçaları ve transformatör gibi elektrikli cihazları üreten fabrikalar bulunmaktadır. Ayrıca, alçı ve inşaat malzemeleri, tuz, un, plastik ve seramik üretimi bulunmaktadır.

Semnan maden kaynakları bakımından zengin bir bölgedir. İran'ın zeolit, tuz ve alçı ihtiyacının büyük kısmı Semnan'dan karşılanmaktadır. Ülkenin bütün boksit üretimi Semnan ve Kuzey Horasan bölgelerinden karşılanmaktadır. Bölgede ayrıca kömür, krom, dolomit, silis ve kalker ocakları vardır.

Gernsar'da bir özel ekonomik bölge vardır.

Semnan'a kurak bir iklim hakim olduğu için tarım ve hayvancılık sektörü zayıftır. Nar, fıstık, pamuk, patates ve şeker pancarı bu ostanın bazı tarımsal ürünleridir. Semnan'da bulunan Damgan şehristanı fıstık bölgesi olarak bilinir. Şehmirzad'da 700 hektarlık bir alanda dünyanın en büyük ceviz bağı vardır. Ostanda küçükbaş hayvancılığında yapılmaktadır.

Yıldız izleme, off-road ve camping için Rig-i Cin çölü popüler bir destinasyondur. Devamlı duman ile dolu olan Şahrud'daki Cengel-i Ebr ormanı ziyaretçilerin ilgisini çekmektedir. Bölgenin bazı diğer turistik yerleri Bayezid-i Bistami Türbesi, Semnan Cami, Mehmandust Kulesi, Çeşme Eli, Turan Milli Parkı, Kevir Milli Parkı, kaplıcalar, şelaleler, eski konaklar, abanbarlar ve kervansaraylardır. El sanatlarında çömlekçilik, cacım, seramik ve kilim yapımı bulunmaktadır.

Bölgede Farşlar çoğunluktadır. Küçük bir Tat azınlığı da bulunmaktadır.

Cengel-i Ebr (Şahrud, Semnan)

Bayezid-i Bistami Türbesi

SİSTAN VE BELUCİSTAN

MERKEZ ŞEHİR

ZAHEDAN

ŞEHİRİSTANLAR

Zahedan, Çabahar, Kesrikand, Zabol, İranşehr, Seravan, Zehek, Nimruz, Hamon, Hirmend, Fenuc, Sib ve Soran, Nikşehr, Dilgan, Haş, Serbaz, Mihristan, Konarek, Mircavi

İran'ın güneydoğusunda, Afganistan ve Pakistan sınırında yer almaktadır. İran'ın en kurak bölgelerinden biridir. Coğrafi büyüklük olarak Ker- man'dan sonra ikinci en büyük ostandır. Bu ostan, kuzeyde Sistan ve güneyde Belucistan olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır. Sistan kelimesinin, eski Farsça'da yer alan Sakastan kelimesinden türediği ve Sakaların yurdu anlamına geldiği rivayet edilmektedir.

Sistan ve Belucistan'ın Umman Denizi ile 300 km'lik sınırı vardır ve Çabahar Serbest Bölgesi ve Çabahar limanı bu ostanda yer almaktadır. Ostan'ın merkezi olan Zahedan şehri demiryolu ile Pakistan'da Quetta'ya bağlanmıştır. Son zamanlarda Bam'dan Zahedan'a bir demiryolu açıldı.

Stratejik bir konumda olmasına rağmen bu ostan ekonomi ve sanayi bakımından en zayıf bölgelerden biridir. Bölgede sanayileşme yeni yeni oluşmaktadır. İran hükümeti teşvikler, altyapı yatırımları, Çabahar Serbest Ticaret Bölgesi'nin oluşturulması gibi tedbirler ile bölgenin sanayileş- mesine katkıda bulunmaya çalışıyor. Küçük ölçekte çimento, gıda ürünleri, tekstil ve kimyasal ürünler imalatı vardır. Diğer sanayi dalları metal ürünleri, dökümcülük, ev eşyası, balık ağı ve tuğla üretimidir.

Sistan ve Belucistan madencilik bakımından zengin bir bölgedir. Öne çıkan madenler bakır, krom, manyezit, granit, mermer, kalker, traverten ve silistir. Çabahar Serbest Bölgesinde yabancı sermaye ile birkaç demir ve çelik fabrikası kurulması planlanmaktadır.

İklim şartlarından dolayı tarım ve hayvancılık çok yaygın değil. Tarımda öne çıkan ürünler buğday, arpa, üzüm, karpuz, hurma, muz ve diğer bazı tropikal meyvelerdir. Hayvancılıkta keçi ve deve yetiştiriciliği yaygındır. Umman Denizi kıyılarında balık tutma ve karides yetiştiriciliği vardır.

Bölgedeki aşiretler göçebedirler ve geçim kaynakları, yaşam tarzı, gelenek ve görenekleri bakımından çok ilginç kültürel özelliklere sahiptirler. Bölge, bu özellikleri ile İran'ın en görülmeye değer yerlerinden biridir.

Bölgede bulunan antik şehir kalıntısı Şehr-i Suhte beş bin yıllık bir tarihe sahiptir ve UNESCO Dünya Mirası Listesi'nde bulunmaktadır. Diğer ilgi çeken turistik yerleri Kale Naseri, Gılfişan'lar (çamur volkanları), Sab Kalesi, Hamun Gölü, Teftan Dağı ve Seravan Taş Nakışları'dır. El sanatlarında suzanduzi, çömlekçilik, mücevhercilik, kıl çadır ve halı yapımı yaygındır. Bölgenin geleneksel yemekleri Pakistan ve Hindistan mutfağına benziyor.

Güneyinde insanlar çoğunlukla Beluc'dur ve Beluc dilini konuşuyorlar. Sistan bölgesinde ise Farsça ve Belucca konuşulmaktadır.

Taş nakışları (Bam Poşt, Seravan, Sistan ve Belucistan)

Bölgenin geleneksel giysileri

Gılfişan (çamur volkanı) Sistan ve Belucistan ostanında yaygındır.

Sistan ve Belucistan'da bulunan Gandu timsahı İran'da koruma altındadır.

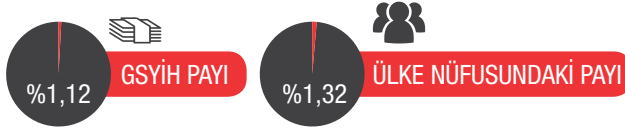

Çabahar Kıyıları (Sistan ve Belucistan)

Şehr-i Suhte (Sistan ve Belucistan)

ZENCAN

MERKEZ ŞEHİR

ZENCAN

ŞEHİRİSTANLAR

Ebher, İcrud, Hudabende, Hürremdere, Zencan, Tarom, Mejnişan, Sultaniye

Zencan ostanı İran'ın kuzeybatısında ve Tahran-Tebriz yolu üzerinde stratejik bir noktadadır.

Nispeten sanayileşmiş bir bölgedir. Bölgede metal, kimyasal, petrokimya, bitkisel yağ, ilaç, gıda, tekstil, inşaat malzemesi, elektrikli cihazlar, temizlik ürünleri, cam kaplar, mobilya ve selüloz sanayi ve çelik külçesi imalatı vardır.

Zencan, madencilik bakımından İran'ın en önemli merkezlerinden biridir. İran'ın kurşun ve çinko fabrikaları Zencan ve Yezd ostanında bulunmaktadır. Ortadoğu'nun en büyük kurşun ve çinko maden ocağı Anguran bu ostanda bulunmaktadır. Ayrıca, çok sayıda dekoratif taş, krom, bakır, kaolin, feldspat ve silis ocakları bulunmaktadır.

Tarım bakımından güçlü bir bölge olan Zencan'da üzüm, elma, pirinç, fasulye, mısır, incir, yağlı tohumlar, meyveler ve patates yetiştirilir. Zencan çekirdeksiz üzümleriyle ünlüdür. Hayvancılıkta, kanatlı hayvanlar, sığır ve koyun yetiştiriciliği yapılmakta ve et ve süt üretimi zengindir. Ayrıca arıcılık ve balık yetiştiriciliği de yapılmaktadır.

Dünyanın üçüncü yüksek tuğla kulesi Günbed-i Sultaniye UNESCO Dünya Mirası Listesinde yer almaktadır. Diğer turistik yerleri arasında Daş Kesen Tapınağı, Huyin Yeraltı Şehri, Zencan Kapalı Çarşısı, Ketele Hor Mağarası, eski konaklar, tarihi köprüler, camiler ve hamamlar vardır.

El sanatlarında halı, bıçaklar, gümüş takılar, dekoratif yemek kapları, malileduzi ve çaruk adı verilen sandaletleri tüm İran'da bilinir. Eski zamanlarda Zencan, paslanmaz ve keskin bıçaklarıyla biliniyordu. Bugün de Zencan, İran'da bıçak merkezi olarak bilinmektedir.

Zencan da Azeri nüfus hakimdir. Küçük bir Tat azınlığı da bulunmaktadır. Ostanın güney kısmındaki şehristan ve köylerde Kürt nüfus ağırlıktır.

Zencan'da bir bıçak atölyesi

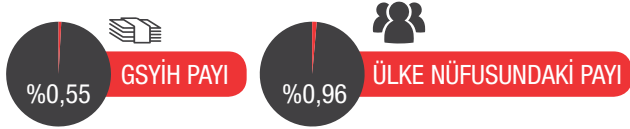

Günbed-i Sultaniye (Zencan) UNESCO Dünya Mirası Listesi'nde bulunmaktadır.

Leylek Kalesi (Zencan)

GÜNEY HORASAN

MERKEZ ŞEHİR

BİRCEND

ŞEHİRİSTANLAR

Bircend, Firdevs, Tebes, Kainat, Nihbendan, Serbişi, Dermiyan, Serayan, Buşruye, Zirkuh, Hosf

Tarihi büyük Horasan bölgesinin İran'da yer alan kısmının güney kısmını teşkil ediyor (Kuzey Horasan ve Rezevi Horasan ile birlikte). Güney Horasan nüfus bakımından en seyrek ostanlardan birdir.

Sanayide öne çıkan ürünler araba lastikleri, seramik ve fayans, vitriye, çimento, iplik, polimer, temizlik ürünleri ve metal külçesidir.

Güney Horasan'da Doğarun Özel Ekonomik Bölgesi Afganistan sınırında bulunmaktadır.

Madencilikte kömür ve manyezit rezervleri ile İran'da ilk sırayı almaktadır. Diğer önemli madenler ise bakır, demir cevheri, dekoratif taşlar ve kromdur.

Hünnap, zereşk, safran, ilaç bitkileri, pamuk, fıstık ve nar bu bölgenin öne çıkan tarımsal ürünleridir. Hayvancılıkta keçi ve deve yetiştiriciliği yaygındır.

Bölgede bulunan Kanat su sistemleri ve bir İran Bahçesi örneği olan Bağ Ekberiyeye UNESCO Dünya Mirası Listesinde yer almaktadır. Bölgenin diğer turistik yerleri Tun Eski Şehri, Firdevs'te bulunan kaplıca, Bend-i Dere Barajı, Furg Kalesi, Nehbendan Rüzgar Değirmenleri, Hunik Köyü ve birkaç abanbar, medrese, cami ve kervansaraydır.

Farsların çoğunlukta olduğu ostanda küçük bir Beluc nüfusu da bulunmaktadır.

Zereşk

Zereşk, safran ve fıstıkla süslenmiş tavuklu pilav

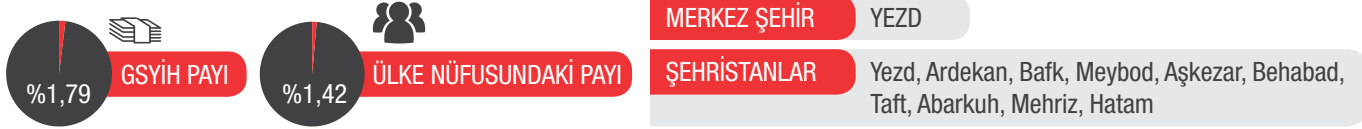

Bağ-ı Ekberîye

Rüzgar Değirmeni (Nehbendan, Güney Horasan)

YEZD

İran'ın orta bölgelerinde bulunan Yezd ostanı genellikle çöl ve dağlık bir alandan oluşmaktadır. Tahran'dan, Kerman ve Bender Abbas bölgelerine giden ana yolun üzerinde yer almaktadır. Yezd, isminin Sasani hükümdarı Yezdgerd'in isminden geldiği söylenmektedir. Çöl ile çevrili ve kısmen yalıtılmış bir konumda olan Yezd özgün bir mimari geliştirmiştir. Öte yandan aşırı sıcak olan bölge de ilginç serinleme sistemleri de geliştirilmiştir. Evleri serinletmek için rüzgarı evlerin içine taşıyarak serinleten badgir denilen sistemler, kuraklık ile baş edebilmek için kanat denilen sulama sistemleri geliştirilmiş ve yaygın olarak kullanılmıştır.

İran'ın fayans ve seramik merkezi olarak bilinen Yezd kumaş, çelik ve lastik üretimi bakımından da önemli paya sahiptir. Fayans ve seramik üretiminde % 60'lık bir pay ile ilk sıradadır. Bölgede ayrıca, düz cam, cam kaplar, makine ve el halısı, kumaş, ayakkabı, gaz ocağı, gıda, tekstil, halı, plastik, cam, vitriye, elektrikli cihazlar, selüloz (kağıt ve karton) ve metal işleme fabrikaları bulunmaktadır.

Bölgede Yezd Özel Ekonomik Bölgesi bulunmaktadır.

Demir, kurşun ve çinko madenleri bakımından zengin olan Yezd maden üretiminde Kerman'dan sonra ikinci sıradadır. Çadormalu demir cevheri ocağı İran'ın en büyük ocağıdır. Mehdi Abad kurşun ve çinko ocağı İran'ın ikinci en büyük kurşun çinko ocağıdır. Bölgede çinko işleme tesisleri, dekoratif taş ve kömür ocakları bulunmaktadır.

Nar ve kayısı Yezd ostanının başlıca tarım ürünleridir. Diğer ürünler arasında buğday, arpa, yem bitkileri, fıstık, badem, safran, kökboya bitkisi vardır. Bölgede seracılık ve deve yetiştiriciliği yaygındır.

Yezd, ilginç coğrafyası ve kültürel mirası ile ilgi çeken bir turizm merkezidir. Zerdüşt tapınağı, İran bahçeleri, geleneksel serinleme amaçlı rüzgarlık sistemleri ve geleneksel sulama sistemi olan kanatlar meşhurdur. Zerdüşt dini için merkezi bir önemi olan Yezd'de bin beş yüz yıldan beri devamlı yanan bir ateş ve bu ateşin yandığı bir ateş tapınağı bulunmaktadır. Yezd'deki İran Bahçeleri, Kanat ve eski Yezd şehri UNESCO Dünya Mirası Listesi'ndedir.

Yezd, geleneksel tatlıları ile İran'da meşhurdur. Pişmaniye, baklava, helva ve kuttap Yezd'in geleneksel tatlıları arasındadır.

Serv-i Eberkuh yaşı 4000 yıldan fazla dünyanın en yaşlı ağaçlardan biri ve hikayelere göre Zerdüşt tarafından dikilmiştir. Servi ağacı İran'ın kültüründe önemli bir yer almaktadır.

Su Müzesi (Yezd)

Kek Yezdi

Yezd Baklavası

Yezd'deki Atashkade'de zerdüştilerin kutsal ateşi 1500 yıldan beri yanmaktadır. Bu tapınakta ayinler devam etmekte ve ziyaretçilere açıktır.

Burc-i Hamušan. Zerdüşť geleneğinde ölü cisimlerin yeryüzünü kirlettiğı inancıyla ölülerin bedeni bir kulenin tepesine yerleştirilir ve güneş ve kuşlara terk edilir.

Badgir (Geleneksel serinletme sistemi)

Bağ-ı Dolat Abad (Yezd) İran Bahçesi'nin bir örneği olarak UNESCO Dünya Mirası Listesinde yer almaktadır.

İSFAHAN

MERKEZ ŞEHİR

İSFAHAN

ŞEHİRİSTANLAR

Aran ve Bidgol, Ardestan, İsfahan, Berhar, Buyin ve Miyandest, Tiran ve Kerun, Çadgan, Hümeyni Şehr, Hansar, Hur ve Biyabanak, Semirom, Şahin Şehr ve Meyme, Şehreza, Dehagan, Feriden, Falavarcan, Kaşan, Golpaygan, Lencan, Mobareke, Nayin, Necef Abad, Natanz

Zagros dağlarından çıkıp İran'ın orta bölgelerine akan Zayenderud Nehri üzerinde kurulu İsfahan şehri bu ostanın merkezidir. İsfahan şehri, ülkenin turizm merkezidir. Tarihi eserleri ve doğal güzelliği ile ön yapmış olan İsfahan, İran'ın içinden ve dışından çok sayıda insanın ilgisini çekmektedir. Zayenderud Nehri üzerinde kurulu köprüleri, Nakşı Cihan Meydanı, tarihi camileri, kapalı çarşısı ve diğer önemli eserleri ile bir açık hava müzesi görünümündedir.

Nüfus yoğunluğu en yüksek olan bölgelerden ve nüfus büyüklüğü bakımından sekiz büyük kentten biridir.

İsfahan İran'ın başlıca ekonomi ve sanayi merkezlerindendir. Kumaş imalatı ağırlıklı olmak üzere tekstil, demir ve çelik, çimento ve inşaat malzemeleri, dekoratif taşlar, otomotiv parçaları, kimyasal, optik, petrokimya, gıda işleme ve savunma sanayileri bakımından başta gelen bölgelerdendir. Siman-ı Sepahan çimento fabrikası ve Fulad-ı Mobareke çelik fabrikası İran'ın en büyük fabrikaları arasındadır. İsfahan'ın petrol rafinerisi büyük bir kapasiteye sahip ve ülkenin benzin üretiminde büyük bir pay almaktadır. Ayrıca bu bölgede cam kaplar, porselen kaplar, binek otomobil, ilaç endüstrisi, boya, makine halısı ve el halısı, kumaş, buzdolabı ve dondurucu, evaporatif soğutucu, dijital alıcı, televizyon, gaz ocağı, ampul ve lamba imalatı vardır. İran'da çamaşır makinesi imalatı en çok bu ostanda olmaktadır. Madencilikte dekoratif taşlar, kalker, altın, kurşun ve çinko ocakları bulunmaktadır.

Patates, arpa ve nar bu ostanın başlıca tarımsal ürünleridir. Buğday, şeker pancarı, armut ve elma üretimi de vardır. Koyun ve sığır yetiştiriciliği yaygındır. Proteinli ürünler grubundaki kırmızı et, süt, tavuk eti ve yumurta üretiminde önemli bir payı bulunmaktadır.

UNESCO Dünya Mirası Listesi'nde İsfahan Camii, İsfahan Nakşı Cihan Meydanı, Kanat ve İran Bahçesi örnekleri yer almaktadır. Kaşan bölgesinde bulunan halı dokumacılık ve Halıuyan Yas Ayinleri UNESCO Maddi Olmayan Kültürel Miras Listesi'nde kayıtlıdır. Diğer turistik yerler arasında İsfahan Kapalı Çarşı, Çihil Sütun, Ali Kapu, Fin Bahçesi, Si-o-se Pol, Pol-ı Hacu, Bağ-ı Perendegan, Vank Kilisesi, Minar Conban, Abyane Köyü ve birkaç eski konak, hamam ve medrese vardır.

Geleneksel el sanatlarının doğduğu ve geliştiği bir yer olarak bilinen İsfahan, halıcılık sektörünün en çok geliştiği ostanlardandır. Diğer ünlü el sanatları Kalemkari, Hatemkari, bakırcılık, ahşap oymacılığı, Give (geleneksel ayakkabı) yapımı, minyatür ve Minakari dir.

Yöresel yiyeceklerde İsfahan ostanı tatlıları ile (Gez, Puleki ve Nebat) meşhurdur. Bir çok yemek ve tatlılarda kullanılan Golab (gül suyu), özellikle Kaşan şehrinde üretilen gül suyu çok kaliteli bilinir ve Avrupa ülkelerine ihracatı vardır.

Nakş-ı Cihan Meydanı (İsfahan)

İsfahan Kapalı Çarşısı

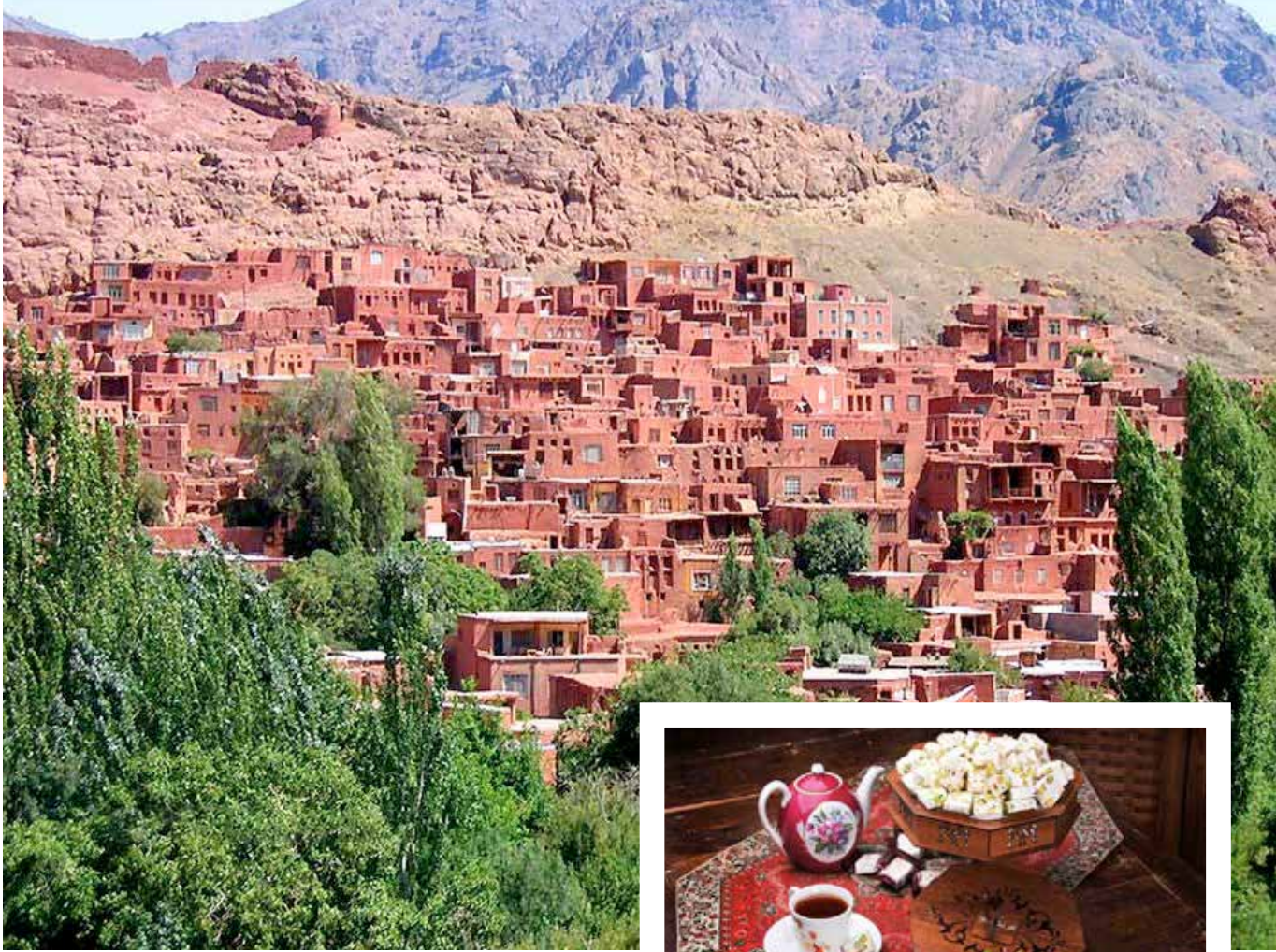
Vank Kilisesi (İsfahan)

Hatemkari

İsfahan'a özgü Beryani cevizli bir et yemeğidir.

Abyane Köyü (Kaşan, İsfahan)

Gez İsfahan'da üretilen fıstıklı bir tatlıdır.

REZEVİ HORASAN

MERKEZ ŞEHİR MEŞHED

ŞEHİRİSTANLAR Dergez, Kelat, Kuçan, Çınaran, Sarahs, Meşhed, Binalud, Firuze, Hoşab, Coveyn, Coğetay, Turbet-i Cam, Feriman, Neyşabur, Taybad, Baherz, Zave, Turbet-i Heyderiye, Kaşmer, Sebzevar, Daverzen, Haf, Roştah, Mah Velar, Halil Abad, Bardesken, Gonabad, Becestan

Rezevi Horasan, Afganistan ile Türkmenistan sınırında yer almaktadır. Bir kısmı dağlık olan bölgenin geneli düzlük alanlardan oluşmaktadır. Tarihi Büyük Horasan bölgesinin İran'da kalan kısmının bir parçasıdır. Kültürel ve ekonomik açıdan İran'ın en önemli merkezlerinden biridir. İmam Rıza Türbesinin bulunduğu Meşhed, İran'ın en önemli dini merkezidir. Meşhed şehri, nüfusu bir milyondan fazla olan sekiz büyük şehirden ve nüfusu en yoğun bölgelerden biridir.

İran'ın canlı ekonomi bölgelerinden biridir. Sanayisi gelişmiş olan bölgede bir çok imalat dalı bulunmaktadır. Bitkisel yağ, gıda işleme, meyve suyu, salça, hamur mayası, cam ve porselen kaplar, binek otomobil ve parçaları, ilaç, deri ve ayakkabı, gaz ocağı, mobilya, buzdolabı ve dondurucu, lamba, ampul ve kablo üretimi vardır.

Madencilikte demir cevheri ocakları ön plana çıkmaktadır. Ayrıca, manyezit, krom, bakır, kömür, dekoratif taşlar ve alçı rezervleri vardır. Neyşabur turkuaz ocağı, 9 bin tonluk rezervi ve 19 tonluk yıllık üretim hacmi ile dünyanın en büyük turkuaz maden ocağıdır. Ostanın kuzeyinde petrol ve gaz rezervleri de bulunmaktadır.

Rezevi Horasan'ın başlıca tarım ürünleri şeker pancarı, domates, arpa, üzüm, nar, safran ve zereşktir. Hayvancılıkta koyun ve siğir ağırlıktadır. Bu ostan İran'ın kırmızı et, süt, tavuk eti ve deri üretiminde önemli bir pay almaktadır.

Ülke içinden ve komşu ülkelerden yüksek sayıda turist dini bir merkez olan Meşhed şehrini ziyaret etmektedirler. İmam Rıza türbesi dışında Ömer Hayyam Türbesi, Nadir Şah Afşar'ın Türbe ve Müzesi, Attar Neyşaburi Türbesi, Fırdevsi Türbesi ve Kemal-ül-Mülk Türbesi de buradadır.

Diğer turistik yerleri Kuh Sengi, Bujan Köyü, Keng Köyü, değişik yerlerde bulunan şelaleler, abanbarlar, kervansaraylar ve tarihi kulelerdir.

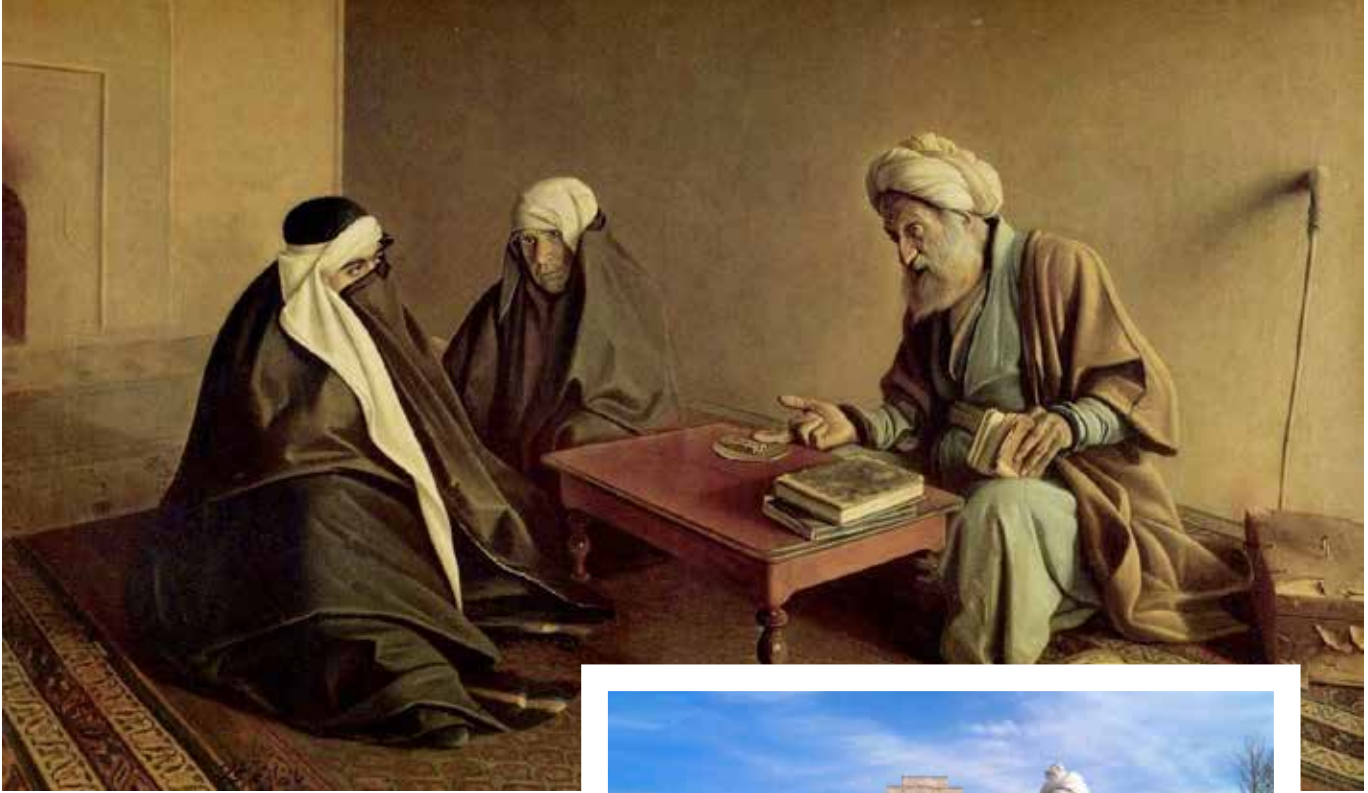
Etnik çeşitlilik bakımından İran'ın en zengin ostanlardan biridir. Fars, Tat, Kürt, Türkmen, Azeri, Beluc, Arap ve Lurlar bulunmaktadır.

İmam Rıza Türbesi (Meşhed, Razavi Horasan)

Safran çiçeği İran gastronomisinde önemli bir yer almakta ve pilav, çay, dondurma ve diğer gıda ürünlerinde renk ve aroma verici olarak kullanılmaktadır.

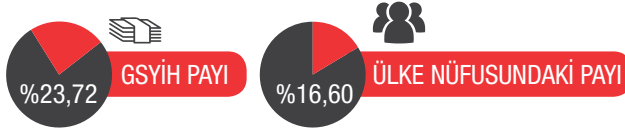

Kemal-ül-Mülk'ün Remmal adlı eseri. Asıl adı Muhammed Gaffari olan ve İran'ın en meşhur ressamlarından olan sanatçının türbesi Neyşabur şehrinde.

Şahname'nin yazarı Firdavsi'nin türbesi, Meşhed'e yakın Tus ilçesinde bulunmaktadır.

TAHRAN

MERKEZ ŞEHİR TAHRAN

ŞEHİRİSTANLAR İslamşehr, Baharistan, Pakdeşt, Pardis, Pişva, Tahrans, Demavend, Robot Kerim, Rey, Şemiranat, Şehriyar, Kudüs, Karçek, Firuzkuh, Melard, Veramin

Tahrans ostanının merkezi olan Tahrans şehri aynı zamanda İran'ın başkenti ve ülkenin ekonomi, kültür, eğitim, sanayi ve ticaret merkezidir. 1178 de başkent olan Tahrans bugün dünyanın 20 büyük kenti arasındadır. Tahrans, ülke sanayisinin en güçlü olduğu, nüfusun en çok yoğunlaştığı, ülke ekonomisine en büyük katkının verildiği ve en iyi üniversitelerin bulunduğu şehirdir.

Toplam nüfusunun yüzde 16'sı Tahrans ostanında yaşamaktadır. Ülke ekonomi gelirinin yüzde 23'ünü tek başına sağlamaktadır. Tahrans şehrinde günlük yaklaşık 18 milyon şehir içi yolculuk gerçekleşmektedir.

Ülkenin sanayi merkezi olan Tahrans'da bir çok alanda sanayi üretimi yapılmaktadır. Bitkisel yağ, gıda işleme, çimento, cam kaplar, binek otomobil, ticari araçlar, otomotiv parçaları, ilaç, temizlik ürünleri, boya, kumaş, giyim, deri, ayakkabı ve mobilya üretimi vardır. Çok çeşitli ev eşyası ve elektrikli cihazlar üretiminde merkezi bir yerdir. Tahrans'da bulunan Bazare Mobl, İran'ın en büyük mobilya satış merkezidir.

Tahrans'daki petrol rafinerisi yüksek bir kapasiteye sahiptir.

Tahrans ostanında dekoratif taşlar ve inşaat malzemesinde kullanılan kum, çakıl ve kalker bulunmaktadır.

Yem mısırs, elma, şeftali, tatlı limon ve kayısı bu ostanın başlıca tarım ürünleridir. Hayvancılıkta sığır yetiştiriciliği yaygındır. Ülkenin kırmızı et, süt ve yumurta üretiminde Tahrans çok önemli bir pay almaktadır.

Tahrans'da bulunan Gülistan Sarayı UNESCO Dünya Mirası Listesi'ndedir. Diğer turistik yerleri Derbend, Sad Abad Sarayı, Niavaran Sarayı, Bam-ı Tahrans, Sinema Müzesi, Zaman Müzesi, İran Milli Müzesi, Milad Kulesi, Azadi Kulesi'dir. El sanatlarında Tahrans daha çok cam işleme ile bilinmektedir.

Tahrans, etnik ve dini çeşitlilik bakımından ülkeyi yansıtan bir mozaiktir.

Tahran'da bulunan Gölstan Sarayı UNESCO Dünya Mirası Listesi'ndedir.

Gölistan Sarayı (Tehran)

Tahran'daki İran Milli Müzesi yerli ve yabancı turistlerin dikkatini çekmektedir.

BÖLGE BÖLGE İRAN

Şerefiye Mah. Cumhuriyet Cad. 943. Sok. No:1 65140 İpekyolu / Van

Tel : (0432) 215 65 55 (pbx) / Faks : (0432) 215 65 54 - (0212) 381 79 93

E-mail : bilgi@daka.org.tr / Web : www.daka.org.tr

www.facebook.com/doguanadolukalkinmaajansi
www.twitter.com/DAKA_org_tr